

NAŠE DELO

GLASILO DELOVNIH KOLEKTIVOV ZDRUŽENIH PAPIRNIC LJUBLJANA

Glasilo delovnih kolektivov
Združenih papirnic Ljubljana
— Izdaja delavski svet —
Izhaja vsak mesec — Odgovorni urednik Stane Robida
— Uredniški odbor: Ivan Bogovič, Janez Gašperin, Jože Lejko in Tone Novak — Urednik Danilo Domajno (Delavska enotnost) — Tiska tiskarna »Toneta Tomšiča« v Ljubljani

Ob letošnjem delavskem prazniku

Ceprav zunanji videzi praznovanj 1. maja — velikega delavskega praznika — niso več tako pestri in slovesni kot v letih po osvoboditvi, niti ni več potrebno, da bi bili borbeni in deklarativni, kot so bili med obema vojnama in še prej, ima letošnji 1. maj posebno obeležje.

Minilo bo petdeset let od ustanovitve Komunistične partije Jugoslavije, SKOJ in ustanovitve sindikata v Jugoslaviji. Po vsej Sloveniji bodo v ta spomin proslavili pomembno obletnico, da bodo pokazali na težko vendar rodovitno pot revolucionarnega delavskega gibanja. Te proslave naj bi bile obenem tudi ugodna priložnost, da bi se ozrli na dosedanje uspehe in tudi težave ob graditvi samoupravne socialistične družbe.

Oblike teh proslav po delovnih kolektivih bodo pač različne. To priporoča tudi republiški svet ZS. Ponekod bodo tovariška srečanja ob sodelovanju starejših delavcev — revolucionarjev, povezana z ugotavljanjem dosedanjih delovnih uspehov in samoupravnih hotenj, drugod bo mladina z medkrajevnimi športniki in drugimi srečanja počastila ta jubilej. Zlasti pa naj bo 1. maj tisti dan, ko se bo vsakdo na izletih, obiskih naravnih lepote Slovenije, združevanju z delovnimi kolegi v naravi, sprostil in morda le pomislil, da so bili izleti vevških delavcev ob 1. maju na Jančah, Orljem, pri Trojici, Sneberjah, Lisičjem, Taborski jami in drugod v predvojni letih le čisto drugega značaja. Tam so se že kalili poznejši borci za svobodo in enakopravnost. Ustvarjal se je temelj današnjemu redu in pripravljala tla zmagoslavnu pohodu naprednih sil.

Naj navedemo nekaj odstavkov iz Zbornika prispevkov iz zgodovine delavskega gibanja na področju občine Moste-Polje, ki omenja takratno praznovanje 1. maja:

»Za nadaljnji razvoj Svobode je bilo nujno razčistiti z desnim krilom... v vse večjem številu in vse bolj organizirano praznujejo delavci vsako leto svoj 1. maj. Ko je leta 1933 narodni odbor...«

»Člane Vzajemnosti srečujemo na izletih in manifestacijah za 1. maj, ki so doživeli svoj vrhunec leta 1939, ob 50-letnici tega praznika.«

»Na te sestanke je prihajal Franc Leskošek, ki je bil med delavci in kmeti poljske občine znan kot partijski voditelj, saj je tja prihajal ob manifestacijah za 1. maj in ob drugih priložnostih.«

Tako takrat. Vsako praznovanje 1. maja je bilo povezano z velikimi upanji in hrepenenji po svobodi in enakopravnosti, po oblasti delavskega razreda, po najosnovnejših človekovih pravicah. Tega takratni red ni dovoljeval. Delavec, tedanji človek nižje vrste, v veliko primerih ni imel niti najosnovnejših življenjskih pogojev, v skrajnih primerih mu je manjkala tudi kos kruha.

Danes prvi maj lahko proslavljamo sproščeni, brez osnovnih skrbi za vsakdanji obstanek z zavestjo o doseženih delovnih in družbenih uspehih. Na nas samih pa je, da bistvo delavskega praznika prodre v vsakogar, spremljano s spomladanskim razpoloženjem.

Z najboljšimi željami in čestitkami ob velikem prazniku vsem papirničarjem

Uredništvo

DS IN UO V PRETEKLI MANDATNI DOBI

VEVČE, APRILA — Delavski svet Papirnice Vevče je imel v pretekli mandatni dobi 11 rednih sej, poprečna udeležba je bila 54,04%. Obravnaval je vse aktualnosti, ki jih je narekovalo gospodarjenje in upravljanje v delovni organizaciji. Naj na kratko navedemo nekaj glavnih tem obravnave: investicijski programi, kadrovske spremembe, gospodarjenje z osnovnimi sredstvi, predlogi finančne službe, razprave o aktih delovne organizacije, razprave o skladih podjetja, gospodarski načrt, inventure, zaključni računi, razne prošnje in pritožbe ipd.

Upravni odbor je imel 15 rednih in 3 izredne seje, kjer je bila udeležba dokaj dobra — 81,48%.

Obravnavali so: pregled proizvodnje, službena potovanja, predloge raznih komisij, poročila o gospodarjenju podjetja, investicijske programe in rekonstrukcije, predloge premostitev, predloge za štipendiste in vajence, kršitve delovnih dolžnosti, predloge tehničnih izboljšav, gospodarski načrt in zaključni račun, o načrtu porabe stanovanjskega sklada in sklada skupne porabe, o pravilnikih in drugih aktih podjetja, preglede programa družbenih organizacij, prošnje in pritožbe in podobno.

O volitvah 25. aprila v organe samoupravljanja in o novi strukturi organov samoupravljanja bomo poročali v naslednji številki.

Izvolili smo svoje kandidate

VEVČE, APRILA — V deseti in enajsti volilni enoti, kjer so volili odbornike v občinsko skupščino občine Ljubljana-Moste-Polje in v 23. volilni enoti, kjer so potekale volitve v zbor delovnih skupnosti skupščine mesta Ljubljane je bilo v zgodnjih jutranjih urah zelo živahno. Posamezne delovne enote, ki so tvorile eno ali drugo volilno enoto, so izvolile naslednje odbornike: Nova odbornika občinske skupščine sta tovariša Franc GOLJAR, vodja prodajnega oddelka za domači trg in tovariš Andrej PIRKMAIER, vodja oddelka za izdelavo lesovine. Odbornik v zbor delovnih skupnosti skupščine mesta Ljubljane pa je tovariš Janez PRESL, kadrovik.

Po razgovoru z nekaterimi volilci, smo si ustvarili mnenje, da so volilci izbrali res dela voljne in sposobne kandidate, od katerih pričakujejo, da bodo pravilno zastopali splošne interese in interese naše delovne skupnosti v času svoje mandatne dobe. Pri delu jim želimo mnogo uspehov.

DOPOLNILO K ČLANKU PROIZVODNJA V LETU 1968

VEVČE, MARCA — V št. 1/69 »Našega dela« smo objavili članek pod naslovom »Proizvodnja v letu 1968«. Ker je v nekaterih ozirih pomanjkljiv, ga želimo ustrezno dopolniti. V letu 1968 se je proizvodnja papirja povečala za ca. 3.000 ton, upoštevajoč pri tem tudi surovi papir za premaz, z odbitkom normiranega izmeta v višini 4%. Analiza posameznih elementov, ki vplivajo na višino proizvodnje (podrobnejši prikaz v poslovnem poročilu za leto 1968) je pokazala, da se je ta povečala zaradi:

zastojev za	424 ton
Øširine, gramske teže in brzine za	2.627 ton
menjav vnosa znižala za	28 ton
Skupna povečana proizvodnja za	3.023 ton

Na povečanje so daleč najbolj vplivale večje brzine na PS, ker se je Ø širina papirnega traku celo nekoliko zmanjšala, gramska teža pa je ostala nespremenjena.

V omenjenem članku smo na kratko omenili, da je glavni razlog za povečanje brzin na PS boljše vzdrževanje strojnih naprav in dobro opravljeni remont. Pred očmi smo imeli predvsem uspešno opravljen remont III. PS, po katerem se je proizvodnja vidno povečala. Nismo pa omenili dobre preskrbe s paro, ki je omogočila nemoten potek proizvodnje, pa tudi ne sprememb v proizvodnem programu I. PS. V letu 1967 smo na tem stroju proizvedli ca. 16% off-set papirjev, v letu 1968 pa kar 48%. Prav tako tudi ne moremo mimo prizadevanj vodstva proizvodnje, ki je posvetilo veliko pozornosti tehnološki pripravi dela, kar pa je že omenjeno tudi v »Poslovnem poročilu za leto 1968«.

M. A.

Smernice

IX. kongresa ZKI morajo prodreti tudi med nas

VEVČE, MARCA — Med vsemi kongresi do sedaj, je IX. kongres še najbolj razgibal komuniste po delovnih kolektivih in drugod, preko naših meja. Prinesel je resne medsebojne dogovore, ki so razjasnili probleme današnjega časa, sprejel pomembne dokumente, ki nam bodo služili kot smernice v bodoče.

Podrobnih receptov ni dal, pač pa nakazal smer za nadaljnji razvoj socialističnih samoupravnih odnosov, ki bodo temelj za izpeljavo družbene in gospodarske reforme. Posebno pozornost pa je posvetil tudi miroljubnim mednarodnim odnosom.

Po kongresu so tudi pred komunisti Vevč jasne naloge. Vsak se bo moral na svojem delovnem mestu in v svojem okolju potegovati za cilje, ki jih je kongres sprejel, podprli pa številni člani, tako tudi mi z resolucijo kongresa.

Z reorganizacijo ZK so odpravljene metode zaprtih razprav, ki so velikokrat povzročale, da je bilo na sestankih govorjeno drugače, kot se je kasneje ravnalo na delovnem mestu. Pričakovati je, da bo po kongresu prišlo do aktivnejšega delovanja komunistov v družbeno-političnih, športnih, kulturnih organizacijah ali v komunalnem samoupravljanju.

Dejstvo, da smo se otesli starih oblik in metod dela, bo v bodoče nalagalo še večje naloge in pomoč pri iskanju vedno sodobnejših oblik delovanja. Torišča dela so obsežna; utrjevanje samoupravljanja, napredek proizvodnje, urejene kadrovske razmere, izobraževanje in nagrajevanje, kultura, šport itd.

Odmev IX. kongresa bo prav gotovo segel tudi do nas. Razširiti se mora med stare komuniste, zlasti pa med mladino, ki hoče biti ustvarjalna, pa tudi med one, ki so do sedaj stali ob strani.

Po sindikalnih občnih zbora

VEVČE, APRILA — Zadnje dni v marcu so imeli člani sindikalne organizacije Papirnice Vevče svoje občne zборе. Zbirali so se po pododborih za strojno in ročno dodelavo papirja, ožjo proizvodnjo, remontne delavnice, energija in uprava pa je polagala letni obračun na skupnem občnem zboru.

Udeležba na vseh zbora je bila dokaj skromna, na nekaterih sestankih ni bilo niti polovice članov, čeprav je bilo delo sindikata v obdobju zadnjih dveh let precej pestro. Iz poročila predsednika tovariša Jagodiča je bilo razvidno, da je sindikalna organizacija delala v glavnem v smeri boljšega gospodarjenja podjetja in boljšega počutja članov sindikata. Dejavnosti v preteklem obdobju so bile vidne v raznih akcijah kot npr. krvodajalska akcija, rereacija članov kolektiva in svojcev, pomoč klubu občanov, obdelava pravilnikov za dodeljevanje stanovanj, proslava dneva žena, materialna in idejna pomoč organizacijam v okolici, obdelava socialnih problemov, srečanje z upokojnenci tovarne itd. V ta namen je odbor sindikata deloval preko svojih komisij in pododborov.

Novoizvoljeni člani pododborov so na skupni seji izvolili nov izvršni odbor naše sindikalne organizacije

Na koncu poročila je predsednik priporočil še živahnijo aktivnost vseh članov sindikata, da ne bi celotno delo ležalo na ramenih manjše grupe dela voljnih

tovarišic in tovarišev. S tem bi odpadlo neopravičeno kritikarstvo vidnosti vloge sindikalne organizacije.

Po opravljenih občnih zbora so bile 3. aprila izvedene volitve v sindikalne pododbove, iz katerih je na skupni seji starega in novega odbora dne 7. aprila formiral izvršni odbor. Izvoljeni so bili naslednji člani:

I. volilna enota — Strojna in ročna dodelava: Tone JOZELJ, Ciril POTOČNIK, Fani TESNER, Marinka ŠVARC, Vida DELIBEGOVIČ.

II. volilna enota — Proizvodni oddelki: Tone LEVEC, Stane RUPNIK, Jože JAZBEC, Vid VILFAN, Franc KOBE.

III. volilna enota — Remontne delavnice: Ivan PETERCA, Božidar ČOP, Marjan KOCJANČIČ, Karel ŽABJEK, Anton PERKO.

IV. volilna enota — Uprava: Stane TRTNIK, Roman dipl. oec. SEVŠEK, Drago TATIČ, Jolanda KAMŠEK, Anica FERLEŽ.

(Nadaljevanje na 3. str.)

Gibanje proizvodnje v mesecu februarju 1969

Plan	Izkoriščene zmogljivosti			
	Doseženo	I. 1968	I.-III. 1969	
Papir	100	99,1	89,8	90,8
Lesovina	100	93		

V mesecu februarju nismo dosegli proizvodnega plana papirja predvsem zaradi zahtevnejšega proizvodnega programa, povečanih zastojev in majhne proizvodnje premazanih papirjev. Zastojev z reparaturami je bilo 3,5 % več kot meseca januarja, izmet pa je ostal na ravni leta 1968. Proizvodni program je predvideval večje količine bankpost papirjev in pelurja, kar je tudi vplivalo na višino proizvodnje. Proizvodnja premaznega papirja je bila še vedno nizka zaradi pomanjkanja naročil.

Tudi proizvodnja lesovine je bila nižja od planirane, ker smo zaradi pomanjkanja električne energije obratovali z znižano obtežbo.

Gibanje proizvodnje v mesecu marcu 1969

Plan	Izkoriščene zmogljivosti			
	Doseženo	I. 1968	I.-III. 1969	
Papir	100	110,1	89,8	92,4
Lesovina	100	105,6		

V mesecu marcu je bila dosežena rekordna proizvodnja papirja kot posledica ugodnega proizvodnega programa, večjih brzin PS, nizkih zastojev in nižjega izmeta. Okoli tretjino celotne proizvodnje so obsegali offset papirji, sledijo brezlesni pisalni, ca. 10 % pa kulerji. Proizvodnja premazanih papirjev je še vedno nizka zaradi premajhnega povpraševanja na trgu. Zastoji z reparaturami so znašali v poprečju le 2,4 % in so vsekakor minimalni.

Proizvodnja lesovine je bila izredno visoka glede na to, da je 20 dni tekla na sitih ϕ luknjic 0,5 mm. Visoko proizvodnjo so omogočili predvsem nizki zastoji, boljše oskrba z električno energijo ter dobra kvaliteta lesa.

Organi upravljanja po zadnjih amandmajih zvezne in republiške ustave ter letošnje volitve delavskega sveta

VEVČE, APRILA — Razvoj samoupravljanja v delovnih organizacijah je terjal, da se v skladu s posebnostmi in potrebami posameznih delovnih organizacij (podjetij, zavodov in združenj itd.) omogoči tem organizacijam, da samostojno s statuti in drugimi splošnimi akti (pravilniki) določajo svojo notranjo organizacijo ter organe upravljanja, kakor tudi delovno področje in odgovornost teh organov.

Za hitrejši razvoj samoupravljanja v delovnih organizacijah je bilo zato treba odstraniti nekatere ovire, ki so jih obsegala dosedanja določila zvezne in republiške ustave. Določila ustave je bilo treba spremeniti tako, da ustava odreja le osnovno organizacijsko strukturo samouprave v delovni organizaciji in s tem omogoča, da delovne organizacije prilagodijo oblike upravljanja svojim posebnostim.

Amandma XV zvezne ustave in amandma XIII ustave SR Slovenije, zadnji velja od 20. februarja letos, prinašata omenjene spremembe. Bestveno za te spremembe je, kot že omenjeno, da delovne organizacije lahko same določajo svoje organe upravljanja, njihovo delovno področje in čas, za katerega se ti organi volijo, kakor tudi pogoje in način njihove izvolitve. Po prejšnjih določilih je bilo predpisano, da so organi upravljanja v delovni organizaciji delavski svet, upravni odbor in direktor. Ustava je tudi točno določala delovno področje teh treh organov upravljanja. Po amandmajih pa je obvezno predpisan samo en organ upravljanja, to je delavski svet, ali drug ustrezen organ, glede na naravo dejavnosti delovne organizacije. Upravni organ in direktor nista več predvidena kot organa upravljanja. Pač pa amandmaja predpisujeta, da delovni ljudje poverjajo določene izvršilne funkcije kolektivnim in individualnim organom, ki jih volj delavski svet in ki so njemu tudi odgovorni.

Ustavna amandmaja torej ločita funkcijo samoupravljanja delovnih ljudi v podjetju in funkcijo vodenja poslov v podjetju (izvršilno funkcijo). Prvo funkcijo more izvrševati samo delovna skupnost neposredno (z referendumom, po zborih delovnih ljudi) in posredno po delavskem svetu, v katerega ima pravico biti izvoljen vsak član kolektiva, drugo funkcijo pa izvršujejo organi, pri katerih je poudarek na strokovnosti. Te organe izvoli delavski svet, vendar po kriterijih, katere lahko vsaka organizacija predpiše s statutom. Ti organi so individualni (npr. direktor) in kolektivni, določeni pa bodo s statutom.

Pomen izvajanja teh novih ustavnih odredb je mnogostranski. Delovne organizacije so s tem razrešene mnogih formalnosti in

administrativnega dela. Uresničitev novih načel omogoča uvedbo bolj racionalnih in bolj smotrnih samoupravnih odnosov v delovne organizacije. Samoupravljalne in izvršilne funkcije ne bodo več nejasno razmerje, tako da ne bo več nepotrebnega obravnavanja istih zahtev po večkrat.

Zaradi opisanih ustavnih sprememb je bilo nujno treba tudi v našem podjetju pretresti statut podjetja in njegova posamezna določila, ter jih prilagoditi novim ustavnim načelom. Zaradi volitev delavskega sveta, ki morajo biti opravljene do 30. aprila, je bilo treba takoj sprejeti načelne spremembe. Delavski svet podjetja je zato na seji dne 27. marca sprejel okvirne spremembe statuta, ki morajo biti dopolnjene v roku treh mesecev, poleg tega pa je sprejel tudi prehodni sklep o izvedbi letošnjih volitev delavskega sveta ter razpisal volitve.

Glavne spremembe glede samoupravljanja, ki jih je sprejel delavski svet na svoji seji dne 27. marca, so naslednje:

Organa upravljanja v podjetju sta delavski svet podjetja in delavski svet Tovarne celuloze Medvode. V prvega voli delovna skupnost Papirnice Vevče 45 članov, v drugega pa delovna skupnost iz Medvod 21 članov. Oba delavska sveta bosta odslej lahko na skupnem zasedanju odločala samo o temeljnih vprašanih celotnega podjetja, kot npr. o spremembi statuta, o spremembi osnovne organizacijske sheme podjetja, o dolgoročnih programih itd. Samostojno pa bosta odločala o vseh drugih zadevah, ki jih zajema pojem upravljanja podjetja in samoupravljanja delovnih ljudi.

Vodstvena oziroma izvršilna organa v podjetju in tovarni pa bosta odslej direktor, kot individualni organ in izvršilni odbor, kot kolektivni organ. Izvršilni odbor bo izvrševal sklepe delavskega sveta, odločal o poslovanju, nadziral delo strokovnih služb glede ekonomičnosti in rentabilnosti poslovanja in drugih vprašanj, dajal predloge delavskemu svetu, pretresal periodične obračune, letni zaključni račun, poročila o inventuri in jih predlagal delavskemu svetu v potrditev itd. Ker bo torej izvršilni odbor neposredno odgovoren delavskemu svetu za vodenje poslovanja in za izvršitev sklepov delavskega sveta, je delavski svet sprejel statutarno določilo, da se volijo člani izvršilnega odbora praviloma izmed delavcev na odgovornejših delovnih mestih, ki bodo sklepe izvršilnega odbora lahko neposredno izvajali pri svojem delu.

Spremembe statuta pa se ne omejujejo samo na novo organizacijo samoupravljanja in vodenja. Treba je bilo, oziroma še bo treba — urediti vrsto vprašanj, ki so jih sprožile spremembe predpisov v podjetjih, v sredstvih delovnih organizacij, v knjigovodstvu in v ugotavljanju ter o delitvi dohodka. Vodilno načelo vseh teh sprememb je isto kot pri ustavnih spremembah, ki smo jih že opisali: povečanje samoupravnih pravic delovnih organizacij. Mnogo vprašanj, ki so jih do sedaj obvezno urejali zakoni in drugi predpisi, bodo lahko delovne organizacije urejale samo s svojimi statuti in drugimi splošnimi akti.

Najvažnejša novost pa je ta, da vsako podjetje lahko samo določa, kakšne notranje organizacijske enote bo imelo v svojem sestavu, kakšne samoupravne pravice bodo imele te enote in kakšna bodo njihova medsebojna razmerja. Do omenjenih sprememb je zakon točno predpisoval, da ima podjetje lahko v svojem okviru »delovne enote«, »obrate«, »tovarne« in »storitvene enote«, določal je tudi, kakšne pravice sme imeti posamezna oblika teh enot.

Novi zakon je uveljavil izraz »organizacija združenega dela«, ki je skupen pojem za vse določanje oblike. Vsebinsko tega pojma

pa določi kolektiv vsakega podjetja sam s statutom. Takšna organizacija združenega dela v sestavu podjetja je lahko tudi pravna oseba, kar predstavlja bistveno novost. Kaj je to pravna oseba? Pravna oseba je pravniški izraz za takšno organizacijo, skupino ljudi ali drugo družbeno tvorbo, ki je kot celota, podobno kot človek, nosilec pravic in obveznosti. Pravne osebe so npr. država, občina, društvo in podjetje. Podjetje in vsaka druga pravna oseba lahko sklepa pogodbe v svojem imenu in na svoj račun, kar pomeni, da za vse obveznosti iz teh pogodb tudi samo odgovarja. Do sedaj enote v sestavu podjetja niso mogle imeti lastnosti pravne osebe. Enote so sicer lahko imele pravico sklepanja pogodb, vendar so bile te pogodbe sklenjene na račun podjetja, kar pomeni, da je za izpolnitev teh pogodb odgovarjalo podjetje, ne pa enota, ki jih je sklenila. Te omejitve sedaj ni več. Vsako podjetje lahko s svojim statutom predpiše, da imajo posamezne organizacije združenega dela v njegovem sestavu lastnost pravne osebe. To pa le tedaj, če je poslovni predmet organizacije združenega dela tak, da lahko samostojno nastopa na tržišču in pa, če organizacija samostojno ugotavlja in deli dohodek ter poravnava obveznosti do družbene skupnosti. Ker Tovarna celuloze Medvode izpolnjuje navedene pogoje, je s spremembo statuta, ki jo je izglasoval delavski svet dne 27. marca, dobila lastnost pravne osebe.

Ta sprememba pa seveda potegne za seboj še mnogo drugih. Potrebno bo v trimesečnem roku natančno določiti medsebojna razmerja. Podjetje namreč po zakonu ne odgovarja več za obveznosti organizacije združenega dela, ki je pravna oseba. Odgovarja samo, če je tako predpisano v statutu, ali pa če se pogodbeno zaveže. Naš delavski svet je sprejel pogodbeni način urejanja teh medsebojnih razmerij.

S statutom bo treba predpisati način delitve dohodka, vprašanje zaključnega računa in periodičnih obračunov, vprašanje kritja izgub posameznih organizacij združenega dela v podjetju, pogoje in načine za oblikovanje skladov, del dohodka, ki se vplaga v rezervni sklad. Vsa ta vprašanja so sedaj prenesena iz pristojnosti državnih predpisov v pristojnost samoupravnega urejanja delovnih kolektivov.

Še nekaj o letošnjih volitvah delavskega sveta. Kot že omenjeno, imamo od zadnje spremembe statuta delavski svet podjetja s 45 člani, v katerega voli svoje predstavnike 13 volilnih enot in pa delavski svet Tovarne celuloze Medvode, z 21 člani, v katerega volita dve volilni enoti v Medvodah. Dosedanjemu delavskemu svetu celotnega podjetja preneha mandat, tisti člani delavskega sveta Papirnice Vevče, ki so bili izvoljeni v letu 1968 pa postanejo člani novega delavskega podjetja in jim poteče mandat šele v prihodnjem letu. Teh, lani izvoljenih članov je 18, zato bo letos treba izvoliti še novih 27 članov, da se doseže število 45. Ker pa bomo tudi v bodoče volili vsako leto polovico članov delavskega sveta za mandatno dobo 2 leti, je potrebno, da zaradi izenačenja števila letos izvolimo 5 članov samo za 1 leto, tako da bo prihodnje leto potekel mandat 23 članom. Volilne enote so iste, kot v preteklih letih, vsaka volilna enota voli določeno število članov delavskega sveta po ključu: na vsakih 20 članov kolektiva en predstavnik v delavskem svetu.

Delavski svet je tudi imenoval komisijo za izvedbo volitev in določil, da vsaka komisija samostojno odgovarja za pravilno izvedbo volitev v svoji tovarni. Volitve bodo v petek 25. aprila. Kandidiranje bo na zborih delovnih ljudi po posameznih volilnih enotah.

J. M.

Še o tehničnih izboljšavah

VEVČE, APRILA — Komisija za tehnične izboljšave je na svoji seji dne 11. 2. 1969 obravnavala dvanajst predlogov za izboljšave. Od teh je dva zavrnila z utemeljitvijo, da sodita ti dve izboljšavi v redni delokrog predlagatelja. Za tri predloge je komisija predlagala enkratno nagrado v višini 3000 S din (po čl. 49. pravilnika o tehničnih izboljšavah). Pri teh predlogih gre za koristne predloge, ki ne bodo realizirani v predlagani obliki, ker so proučevanja, ki so potekala po tehnični strani (za katere pa avtorji niso vedeli) prinesla tehnično ustrežnejše rešitve, ki bodo postopoma realizirane. Od teh nagrad sta bili izplačani dve tovarišu Jožetu Žibertu (skupno 6000 S din), ena pa tovarišu Jožetu Kuharju (3000 S din).

Vse ostale predloge je komisija dala v nadaljnjo obravnavo ustreznim strokovnim službam, ki zanje pripravljajo tehnične rešitve, nekatere pa preizkušajo že v proizvodnji. Na podlagi teh poizkusov in učinkov in v praksi bo mogoče dokončno ugotoviti uporabnost in finančne učinke izboljšav, ter končno tudi ustrezno nagrado predlagatelju.

Komisija ima trenutno v obdelavi poleg obravnavanih še 17 novih predlogov. Večina teh je iz proizvodnje klasičnih papirjev ter obravnavajo različne probleme, ki bi lahko prispevali k boljši in cenejši proizvodnji ter lažjemu de-

lu. Nekaj predlogov je tudi iz brusilnice lesa in odpreme papirja, ter po en predlog za izboljšavo merilnih instrumentov in iz tiskarne.

Komisija za tehnične izboljšave obravnava prijavitelne predloge takole:

Vse registrirane predloge razmnožimo in jih damo vsem članom komisije nekaj dni pred sejo. Komisija obravnava potem te predloge na prvi seji. Na tej seji se običajno ni mogoče odločiti o vseh predlogih. Ponavadi se lahko dokončno rešijo le enostavnejši predlogi ali predlogi, ki jih komisija zavrne. Za večino predlogov pa velja, da so take narave, da jih komisija mora predložiti ustreznim službam v proučitev, ali pa zanje zahteva preizkus v proizvodnji. Taka dela pa seveda lahko trajajo tudi več mesecev. Šele na osnovi teh proučevanj in poizkusov v proizvodnji je mogoče dokončno sklepati o smotnosti tega ali onega predloga ter izvesti potrebne izračune, na osnovi katerih komisija dokončno sklepa na eni izmed svojih poznejših sej.

In na koncu še kratka ocena predlogov. Reči je treba, da iz vseh predlogov veje posebna zavzetost in volja, da bi predvsem stare papirne stroje čim bolj izpopolnili, da bi bilo na njih moč delati čim bolj učinkovito in čim udobneje.

V. Š.

...in vendar raste število predlogov za tehnične izboljšave

VEVČE, APRILA — Pred dobrim mesecem so se v tovarni pojavili lepaki z različnimi gesli, ki naj bi člane kolektiva spodbudili k predlaganju raznih izboljšav. Pri plači v marcu sta bila v kuverti priložena pismo in obrazec za tehnične izboljšave. Istočasno so bili v tovarni postavljeni nabiralniki za oddajanje predlogov.

Ob tem smo naleteli na različna mišljenja o tej novi akciji v podjetju. Nekdo je dejal: le kdo ima pri nas v tovarni čas, da si lahko kaj takšnega izmišlja. Večina pa je bila drugačnega mišljenja.

Ta akcija, ki se je lotila komisija za tehnične izboljšave, se je zaenkrat pokazala kot posrečena in koristna. Gesla na lepkih so nekateri hudomušneži tudi smiselno obračali, vendar je kljub temu uspeh te akcije že viden. Odkar imamo službo, ki je zadolžena za izvedbo te dejavnosti, so

člani kolektiva že oddali več kot 20 raznih predlogov za tehnične izboljšave. Ti predlogi prihajajo predvsem od mladih ljudi iz proizvodnje. To je zelo pohvalno. Morda bo kdo mislil, češ, saj smo tudi prej kaj izboljšali, pa ni bilo toliko priznanja in obravnavanja, zakaj pa je to sedaj potrebno.

Da je potrebno, so pred nami ugotovili že v drugih industrijsko razvitejših družbah. Cilja, ki jih ta dejavnost zasleduje, sta dva in sicer: na eni strani služi za izboljšanje ekonomičnosti dela, na drugi strani pa ustvarja v podjetju dobro vzdušje. Ta dejavnost omogoča vsakemu zaposlenemu, da svoje predloge izrazi in jih kanalizira na pravo mesto. S tem spodbujamo k razmišljanju o svojem delu, k preprečevanju nesreč, k izboljšanju delovnih navad itd.

Ta dejavnost je uvedena v interesu napredka podjetja, saj je razmišljanje in sodelovanje po-

trebno z namenom, da podjetje v konkurenčnem boju na tržišču obstoji in se tudi razvija, ker le tako bomo lahko boljše živeli. Vsak sodelavec ima s tem možnost, da si poleg svojih dolžnosti prostovoljno prizadeva izraziti svoje strokovne sposobnosti in svojo privrženost k podjetju. To prostovoljno sodelovanje in prizadevanje pa naj bo s premijo ustrezno priznано.

Ta dejavnost naj našim ljudem vzbudi ustvarjalno razmišljanje, kajti s tem pritegne vse ljudi k podjetniškemu razmišljanju in jih na ta način prepriča, da je konkurenčno sposobnost podjetja možno dobro zagotoviti le s sodelovanjem vseh. Vsak zaposleni ima torej možnost, da s svojimi konkretnimi predlogi osebno vpliva na boljše delo v podjetju. S tem pa je namen in pomen te akcije dovolj tehtno opravičen.

F. R.

Ob srečanju z vevškimi mladinci so se mladinci kartonažne tovarne v Ljubljani seznanili na kratko tudi s proizvodnjo papirja

Iz prijateljske tovarne papirja iz Plzna smo prejeli naslednji pozdrav, ki ga posredujemo našim bralcem.

ZÁVODNÍ VÝBOR ROH

Západočeské papírny, národní podnik, závod Plzeň, Zahradní 2

V Plzni 13. Marta 1969.

Predsjedništvo

Tvorničkog odbora sindikata Zdruzene papirnice Ljubljana Ljubljana — Vevče

SR Slovenija
SFR Jugoslavija

Dragi drugovi i drugarice!

Dozvolite nam, da vas u pri-like Devetog kongresa Saveza komunista Jugoslavije možemo srdačno pozdravljati.

Mi ćemo u ovih dana vam ponovu veoma zahvaliti za vašu podršku i pomoć, koju smo od vas dobili. Hoćemo vas također obezbjediti, da neza-boravimo na vas. Naše prijateljstvo će biti dalje iskreno, srdačno i istino. Naši ljudi se uvek interesuju za vaše probleme, vašu borbu i vaše pobjede.

Želimo svim vašim mnogo uspjeha, sve najbolje, mir i sretnu budućnost.

Hoćemo vam, dragi prijatelji, od srca kazati, da vi ste naši i mi smo vaši!

Neka živi Jugoslovensko—Čehoslovaške prijateljstvo!

Sa drugarskim pozdravom

Vaclav Mičko
Milan Sedlaček

Sestanek komunistov

VEVČE, APRILA — Na sestanku naše organizacije ZK v sredo, 2. aprila 1969 smo razpravljali o izstopih in sprejemu novih članov ter o novem statutu naše delovne organizacije.

Iz članstva smo črtali pet članov in članic. Vsi ti izstopajo po lastni želji in za svojo odločitev navajajo različne razloge. Za nekatere ugotavljamo, da so v velikih časovnih in finančnih stiskah in je to osnovni razlog njihovega izstopa, medtem ko je za druge, ki teh težav nimajo, težje imenovati konkretne razloge za njihove izstope.

Nadalje smo govorili o predlaganih za sprejem v Zvezo komu-

nistov. Zaenkrat bomo v najkrajšem času pripravili sprejem za osem novih članov in članic. Na sestanku so ponovno poudarili, naj ne bo sprejemanje kampanjsko, pač pa stalna skrb vseh članov.

Vsebinsko statutarnih sprememb je razložil tovariš Albin Vengust. Razumljivo je, da je bilo največ govora o novi strukturi samoupravnih organov. Razprava sama ni bila kdove kako bogata. Komunisti od nove samoupravne strukture pričakujejo predvsem večjo učinkovitost, kakor je bilo videti iz nekaj diskusij.

V. Š.

Prijatelji na obisku

VEVČE, MARCA — Med sprejetimi sklepi na zaključnem seminarju za mlade samoupravljavce v Šmarjeških Toplicah februarja letos je bil sprejet tudi sklep o razširitvi stikov z mladino iz podjetij sorodne stroke.

Naš mladinski aktiv je ta sklep sprejel tem lažje, ker v našem delovnem programu ta točka zavzema eno najvidnejših mest. Že v začetku leta smo vzpostavili stike z aktivom mladine Kartonažne tovarne iz Ljubljane. Sporočili so nam, da bi radi obiskovali nas in naše podjetje, razumljivo, saj jih zanima, kje in kako nastaja papir, ki ga v določeni količini pri nas nabavlja tudi njihovo podjetje in predeluje v končne izdelke. Kot najprimernejši dan smo izbrali eno soboto v marcu, saj je najbolj ustrezala tako njim, kakor tudi nam.

Na ta dan so res prišli že dopoldne okrog desete ure. Šprejem je bil kaj hitro opravljen, saj se poznamo že od prej. Jasno, da fanfar nismo uporabili. Saj veste, da si mladi hitro postanemo prijatelji. K temu so precej pripomogle tudi ljubke obiskovalke, ki jih je bilo med petintridesetimi mladinci iz kartonažne skoraj polovico. Nato smo odšli v sejno so-

bo podjetja z namenom, da razložimo gostom proces proizvodnje papirja. Ker pa je za tako predavanje potrebno le malo več predavateljske žilice in strokovnega znanja, smo že med tednom poprosili asistenta šefa proizvodnje tovariša Ivana Bogoviča za pomoč. Na naše veliko veselje je bil kljub temu, da je preobložen z delom, rade volje pripravljen sodelovati. V skoraj dveipolurnem predavanju je spretno in nazorno prikazal nastanek papirja, ne da bi izpustil nastanek polproduktov lesovine in celuloze. Prav vsak, četudi še nikdar ne bi nič slišal o papirju, je moral od tu odnesti nekaj. Mi sami smo bili veseli predavanja, saj smo med delom na svojih delovnih mestih že marsikaj pozabili iz teorije, ki smo se je učili v šoli.

Se v popoldanskih urah so nam zatrjevali, da niso pričakovali, da jim bo kdo na tako razumljiv način razložil potek proizvodnje papirja.

Zadovoljni oboji in povrh vsega še ponosni, smo popeljali goste v DUR, kjer je ob sočnem kosilu in dobrem cvičku srečanje dobilo še veselejše obeležje. Po kosilu smo spremlili goste na ogled tovarne in sicer v manjših skupi-

nah, ki so jih vodili naši mladinci. Kolikor smo pač vedeli in znali, smo jim povedali in pokazali celotno osnovno proizvodnjo papirja. Delavci po oddelkih so na vprašanja rade volje odgovarjali in s tem ustvarili ugoden vtis o našem kolektivu. Atraktivna za naše goste je bil utrž papirja na drugem papirnem stroju in se niso mogli načuditi, s kakšno poklicno spretnostjo je osebe moglo ročno spet napeljati papirni trak. Saj je stroj tekkel skoraj s polno hitrostjo.

Po končanem ogledu smo preživeli skupaj še nekaj lepih uric v klubskih prostorih našega aktiva. Plesali smo in kramljali o klubskem in mladinskem življenju, tako da smo si ob slovesu bili edini, da takšno sodelovanje nosi v sebi mnogo lepega. S povabilom, da naj jih obiščemo tudi mi, so nas zapustili dobre volje. Povabilo smo sprejeli, saj se človek tako rad sreča s prijaznimi ljudmi istih let, saj nasmeh in dobra beseda več pomenita kot vse drugo.

Zato se na tem mestu zahvaljujem v imenu vseh mladih iz tovarne in tovarniškega komiteja ZMS vsem, ki so pomagali, da so naši gostje odšli zadovoljni od nas.

Vodstvu podjetja, ki je dovolilo ogled tovarne in s tem omogočilo, da se je ta naša akcija mogla izvršiti, tovarišu Ivanu Bogoviču za lepo predavanje, osebju restavracije za lepo postrežbo, vsem delovnim tovarišem, ki so na delovnih mestih od srca radi odgovarjali na postavljena vprašanja. Vse to je pripomoglo, da so nam naši gostje izjavili, da zdaj vedo, da je vevški papir pač lahko dober, če delajo taki ljudje. »Dober glas seže v deveto vas!«

S. R.

Maks Sotošek

Zadnji javni opomin

VEVČE, MARCA — Z 90. členom zakona o delovnih razmerjih je predvideno, da se za kršitev delovnih dolžnosti izrekajo naslednje kazni: opomin, javni opomin, zadnji javni opomin in izključitev iz delovne skupnosti.

Če ukrep zadnjega javnega opomina razlagamo jezikovno, potem pridemo do razumljivega sklepa, da tega izreka komisija za ugotavljanje prekrškov ne ponavlja več in da je res zadnji predlogom za izključitev. To bi pomenilo, da se izreka o zadnjem javnem opominu ne moremo poslužiti pri istem kršitelju delovnih dolžnosti še enkrat, ampak tej kazni nujno sledi izključitev. Vendar to ni čisto tako.

Zadnji javni opomin nima tistih pravnih posledic, ki bi normalno izhajale iz njegovega jezikovnega tolmačenja. Ta ukrep je zakonodajalec tako poimenoval in njegovega imena le ne bi smeli drugače razumeti. Je pa samo njegova zakonska formulacija, tako da besede zadnji ne moremo po pomenu imeti za isto kot v vsakodnevem govoru.

Zato je zadnji javni opomin lahko izrečen istemu delavcu za enak ali podoben delovni prekršek tudi večkrat. To pomeni, da ni posebej določeno, ali je tak izrek res zadnji, niti kolikokrat se lahko izreče, oziroma, da se vse kazni, razen seveda izključitve, lahko ponovijo večkrat.

Zaradi netočnosti naziva in različnih razlag je že prišlo do iskanja pravic na sodiščih, kar pa ima za posledico velike stroške za delovno organizacijo ali za posa-

meznika, katerega se izrek kazni tiče.

Ta naziv ni točen tudi zaradi tega, ker se kazni opomina ali zadnjega javnega opomina lahko delavcu, ki je prekršek storil, tudi briše, če se izkaže, da je delavec po doglednem času poka-

zal boljše delovne kvalitete. Takrat se lahko šteje, da delavec sploh še ni bil kaznovan.

Torej je mogoče, da zadnji javni opomin le ni vselej zadnji, vsekakor pa se zanj boriti le ni priporočljivo.

S. R.

Maks Sotošek

Tudi tu lahko, in moramo varčevati

VEVČE, APRILA — Nujno potrebno je in prav, da je strokovna knjižnica vedno na tekočem z nabavo novitet in literature z vseh področij in strok, s katerimi imamo opravka. To je lahko iz naše glavne dejavnosti — izdelovanja papirja, ali pa iz elektrotehniške, strojništva, organizacije in ekonomike.

Dogaja pa se, da strokovne službe celo iz istega sektorja vidijo literaturo pri sosedu in že prihajajo za zahtevo, naj bi naročili še en izvod, češ da ga tudi oni rabi-jo. O rabi in potrebi po enaki literaturi nihče ne dvomi. Vendar pa, če je knjiga, revija, časopis že v tovarni, ali ni možno, da napravimo nekaj korakov po stopnicah, ali odpremo vrata v sosednjo pisarno in že imamo potrebno literaturo? Malokdaj isto stvar intenzivno študirata dva človeka hkrati. Članek iz revije ali informacija iz Uradnega lista se da tudi prepisati in vložiti. Slovar si lahko sposodimo za uro ali dve ali pa celo za teden ali dva. Naročeni smo na dovolj veliko število Uradnih listov, imamo dovolj slovarjev vseh vrst, tu so priročniki in navodila. Treba se je le poza-

nimati. Knjiga vsake vrste pa je brez vrednosti, če leži neprebrana in zaprašena na že itak preobremenjenih policah po pisarnah.

VREDNOST TOČKE OD VKLJUČNO APRILA 1968 ZA 12 PRETEKLIH MESECEV DO VKLJUČNO MARCA 1969

VEVČE, APRILA	
Brusilnica	3,26
Lepila in polnila	3,48
I. PS	3,28
II. PS	3,51
III. PS	3,64
IV. PS	3,53
Strojna dodelava	2,84
brez točka-ur za normo	3,16
Ročna dodelava	2,80
brez točka-ur za normo	3,42
Energetika	3,42
Premaz	3,27
Vzdrževanje	3,44
Razkladalci	2,75
brez točka-ur za normo	4,27
Strokovne službe	3,29
Skupaj	3,25

Po sindikalnih občnih zborih

(Nadaljevanje s 1. str.)

Skupna seja je konstituirala nov izvršni odbor v tej sestavi: Ciril POTOČNIK — predsednik Stane TRTNIK — tajnik Anica FERLEŽ — blagajnik Anton JOZELJ — član Fani TESNAR — član Anton LEVEC — član Franc KOBE — član Ivan PETERCA — član Marjan KOCJANČIČ — član Drago TATIČ — član Jolanda KAMŠEK — član

Za nadzorni odbor pa so bili izvoljeni: Karel ZABJEK, predsednik, Vida DELIBEGOVIČ, član in Božo ČOP, član.

Takoj po konstituiranju je moral novi odbor sprejeti že dva sklepa, in sicer, da se seminarja za sindikalne delavce v Grobljah, ki ga prireja mestni sindikalni svet, udeležita Ciril Potočnik, Anton Perko in drugi sklep, da se člani sindikata — smučarji udeležijo sindikalnega tekmovanja na Zelenici, ki ga prireja sindikalna podružnica »CELULOZE« iz Medvod.

Z občnega zbora sindikalne organizacije v papirni dvorani

Praksa pri firmi Borregaard-Hallein, Avstrija

(Nadaljevanje iz 1. letošnje št.)

Iz kratkega opisa rekonstrukcije papirnega stroja IV je razvidno, da bo stroj po izvršeni rekonstrukciji ne samo omogočal izdelavo ofsetnih papirjev in kakovostnejšega surovega papirja za premazovanje, ampak bo tudi glede opreme ekonomičnejši kot pa je sedaj. Zavedati se moramo, da zahteva napredek tehnologije v zadnjih desetih letih nujno modernizacijo tega stroja, ako hočemo, da bomo boljše in kakovostnejše proizvajali.

V ročni dodelavi je zaposlenih 60 žensk. Delajo na dve izmeni. Papir samo prebirajo, medtem ko štejejo z dvema števnicama stroje. V desetih dneh nisem videl niti ene ženske, ki bi papir štela. Včasih se zgodi, da na vrhu palete iz kakršnihkoli razlogov števeni stroj odpove. Ta papir ne preštejejo ročno, temveč enostavno odmerijo s posebnim pomičnim merilom. V kontroli imajo dve ženski, ki delata samo »štih« probe. Imajo pa zelo strog kriterij v primeru, da pride do reklamacije. V papirni dvorani imajo tudi obračalni stroj, kjer po željah kupcev obračajo palete. Nekateri želijo sitovo stran na vrhu, drugi pa zgornjo.

Direktno na embalaranje gre le 60% papirjev. Vsi ostali papirji gredo na obrezovanje in deljenje na delilne stroje. Imajo štiri delilne stroje, od katerih sta dva z 62 progami. V tej smeri gre ves razvoj papirne industrije. Tiskarne imajo preveč dela, če morajo papir pred tiskanjem še obrezovati. **Bankpost papir dokončno obdelujejo doma in ga prodajajo lepo embalaranega v škatlah direktno potrošnikom.** Vredno bi bilo razmisliti, če ne bi tudi mi prešli na takšen način embalaranja, saj bi na ta način lahko zaposlili nekaj ljudi, ki jih imamo sedaj preveč. Cena papirja pa prav gotovo ne bi bila višja kot jo ima sedaj posrednik. Papir zavijajo na zavijalnih mizah, kjer se paleta z nezavitim papirjem avtomatsko dviga, medtem ko se paleta z zavitim papirjem avtomatsko spušča. Fizičnega dela je tu manj, pakiranje pa ni dosti hitrejša.

Nekoliko obširneje bom obdelal tekočo in vizualno kontrolo papirjev.

Obratni laboratorij, ki je v neposredni bližini III. papirnega stroja, je opremljen nekoliko boljše kot naš centralni laboratorij. Na vsaki izmeni dela po en laborant. Pogojev na stroju ne spreminjajo, delajo pa več drugih analiz (belino na elrepho aparatu, poroznost, razpok, raztržno odpornost, utržno jakost, gramaturo in debelino po širini zvika, klejenost, Ph na površini papirja, itd.). Teh analiz v centralnem laboratoriju ne ponavljajo, ker so tam zaposleni le štirje laborantje, ki delajo v glavnem kemične in raziskovalne analize (mletje, raznih vrst celuloze, analize premaznih papirjev).

V tovarni imajo vpeljeno tudi **VIZUALNO KONTROLO** izdelkov. Na vsaki izmeni je en kontrolor, ki samo vizualno pregleda kvaliteto papirjev. Za vsak papirni stroj ima poseben formular, kjer so že vpisane vse možne napake. Ko pride k stroju vpiše čas in komisijsko številko papirja, ki ga bo pregledal. V formularju ima napisane naslednje napake za vse tri stroje: površina papirja, čistoča, pregled, luknje, žile, gube, odtisi, navijanje, napake robov, vlaga.

Pri previjalcu kontrolirajo: površino, odtis, navijanje, napake na robu, lepljenja mesta, format, rez.

Prečni rezalni stroj (enako pri štirih rezalnih strojih): površina, lega, format, rez, pravokotnost, enakomernost.

Kadar v papirju ni nobene napake, potem vse vrste napak odključka. Če opazi katero koli napako, to zapiše v formular, obenem pismeno opozori delovodjo ali mojstra. Ko dela drugi obhod iste napake, na katero je prej opozoril, ne sme več biti v papirju. Delovodja mora zapisati zraven ob-

razložitev. Ta dokument pride potem v roke tehničnemu direktorju.

O podobni kontroli se je pri nas že govorilo pred leti, vendar se je ta predlog zaradi različnih mišljenj opustil. Takrat je bila ideja prikazana tako, da bi to kontrolo opravljali najboljši delovodje. Torej za odkrivanje napak, kar je največkrat najlažje delo, naj bi bili najbolj strokovni ljudje, za odpravljanje, kar je najtežje, pa drugorazredni strokovnjaki. Sedaj, ko sem videl, da ti ljudje napake samo registrirajo in tako rekoč s pismenim opozarjanjem pomagajo, obenem pa prisilijo, da delovodja ali mojster takoj reagira, se s takšnim načinom dela tudi sam strinjam. Pripomniti moram še to, da ta kontrolor v papirno dvorano sploh ni zahajal, ker je ta ugotovitev že prepozna, oziroma pregledovalke so morebitne napake opazile že same.

Kakšen namen naj bi imela takšna kontrola?

Več ljudi, več vidi! Delovodjo prisili k večji intenzivnosti dela. Vse napake registrirajo že prej, preden gre papir na rezanje in tudi med samim rezanjem. Kvalifikacija kontrolorjev je nekje na rangu laboranta, ki se je seznanil s celotno proizvodnjo. Poznati mora dobro papir. Zato je dobro, da je delal nekaj časa kot laborant v obratnem laboratoriju. Kaj več ni potrebno. Napake tako ali tako ne odpravljajo in tudi z ljudmi nima nobenega kontakta. Za naše pojme je nerazumljivo, da bi laborant, ki dela samo dopoldan v času dopustov prevzel funkcijo kontrolorja. Kontrolor pa je nadomeščal satinažnega mojstra. Takšen način napredovanja je pri njih in je logičen.

Iz omenjenega razloga, da imamo 80-90% reklamacij, ki so čisto vizualnega značaja, bi kazalo okrepiti tekočo kontrolo in uvesti vizualno kontrolo.

To so moja osebna opažanja in razmišljanja.

Na koncu bi še omenil disciplino in čistočo v tej tovarni.

Kreganja, pregovarjanja in nepotrebne govornje je tu neprimerno manj kot v naši tovarni. Vsakemu je jasno kaj sme, kaj ne sme in kaj mora. Povsod vlada tiha delovna disciplina. Prav posebno še velja to za papirno dvorano, kjer je neverjeten mir in tišina. Res je, da dela tam manj žensk, vendar to še ni opravičilo za vpitje in pregovarjanje na daljavo, kot se dogaja to pri nas. Mislim, da tu ni posređi samo temperament, ampak tudi vzgoja.

Malico razvažajo po delovnih mestih in nisem nikoli videl, da bi kdorkoli, ki je neposredno vezan na stroj (tudi rezalni in delilni) tega zapustil in odšel na malico. Na delovno mesto lahko dobi toplo ali mrzlo malico.

Čistoča je na zaviljavi višini. Kjerkoli, ob papirnem stroju rezalnem stroju, kalandru ali v papirni dvorani ne boste našli koščka papirja na tleh. Tu ni potrebnih nobenih izmetarjev in snažilk, ki bi pospravljale za nevzgojenimi »razmetalci« papirja. Velike kupe še pospravimo, manjše že pustimo za pozneje, medtem ko kotov in raznih »priločnih« skladišč sploh ne vidimo. Rezalec pri rezalnem stroju vsako polo takoj vrže v voziček. Če mu pade na tla, jo pobere.

Ženske v papirni dvorani si ne brišejo rok v papir in ga potem razmetavajo po mizah, kot pri nas.

O organizaciji in raznih strokovnih zapažanjih bi lahko še dosti napisal. Nekaj izboljšav se bo dalo praktično preizkusiti tudi pri nas, za ostalo pa je potreben denar, ki ga trenutno ni.

Upravnemu odboru za odobritev prakse najlepša hvala!

Izobraževanje za varnost pri delu

VEVČE, APRILA — Na osnovi temeljnega zakona ter zakona o varnosti pri delu Uradni list SRS 22/66 so delovne organizacije zadolžene, da strokovno usposobijo ves vodilni kader, delovodje, mojstre in predelavce ter druge zaposlene o tehničnem in zdravstvenem varstvu, ki ga predvideva omenjeni zakon.

Tudi v našem podjetju smo v letošnjem letu intenzivneje pričeli s tem izobraževanjem, tako da računamo, da bo konec leta 1969 vsaj 1/3 zaposlenih dobilo potrebno znanje ter test oz. potrdilo, da so z uspehom položili izpit, ki ga predvideva ta zakon. Trenutno smo končali seminar za vodstveni kader, ki bo že v mesecu aprilu končan ter bodo delavci dobili ustrezno potrdilo, seveda, če bodo z uspehom napravili seminarsko nalogo ter ustni zagovor te naloge. Že v tem mesecu pa bodo na vrsti drugi vodilni delavci, ki bodo morali prav tako v roku 3 do 4 mesecev predelati ter se seznaniti z naslednjo snovjo, ki jo tak izpit zahteva:

1. Varnost pri delu v industriji — pravne osnove
2. Varnost pri delu v industriji — organizacijske osnove
3. Varnost pri delu v industriji — varstvenovzgojne (pedagoške) osnove
4. Varnost pri delu v industriji — osnove zdravstvenega varstva
5. Varnost pri delu v industriji — osnove tehniške varnosti
6. Varnost pri delu v industriji — ekonomske osnove.

Gradivo na natečajih je zajeto tako, da upošteva vsa določila temeljnega ter republiškega zakona o varstvu pri delu. Učni program pa so izdelali strokovnjaki na osnovi teh dveh zakonov, ki predvsem opozarja delovne organizacije ter vodilni kader, da je treba delavce ob razporeditvi na delo in tudi vsak nadaljnji razporeditvi predvsem seznaniti:

— o nevarnosti, ki pri delu grozi delavčevemu zdravju oz. življenju,

— o najprimernejšem načinu dela, ki delavcu zagotavlja varnost pri delu ter

— o varnostnih ukrepih, ki jih mora vsak delavec upoštevati ter o okoliščinah, ki take ukrepe zahtevajo.

Zaradi zahtev po znanju iz omenjene snovi, smo izdelali skupno z Dopisno delavsko univerzo v Ljubljani podrobni učni načrt za kader, ki je zaposlen v papirni industriji ter učni načrt, ki v glavnem obsega še naslednje teme:

a) osnovna načela varnosti in organizacija varnostnega dela na posameznih delovnih mestih,

b) zaščita strojev in strojnih naprav, ter vzdrževanje orodja in uporaba osebnih zaščitnih sredstev,

c) medicina dela, ki zajema predvsem snov, ki jo delavci glede na delo, ki ga opravljajo morajo poznati,

d) psihologijo dela,

e) osnove o nevarnosti električnega toka.

S primerno podano snovjo predavateljskega kadra, predvsem inženirjev za varnost pri delu, zdravnikov — medicine dela ter drugih strokovnjakov, ki se že dalj časa ukvarjajo s tovrstnim izobraževanjem, računamo, da bodo naši delavci pridobili potrebno znanje, predvsem pa to, da bodo sposobni voditi ter nadzirati ne le samo tehnološki del proizvodnega procesa, temveč tudi pravilno usmerjati ljudi na delu za njihovo varno delo, zdravje in ugodno počutje.

Samoupravni organi ter vodstveni kader ve, da ni lahko obiskovati izven delovnega časa pouk za dopolnilno izobraževanje, ki pa je po zakonu obvezno ne samo za našo delovno organizacijo, ampak za vse osebe, ki imajo (Nadaljevanje na 5. str.)

Znanstvena in tehnična dokumentacija in njen značaj

VEVČE, APRILA — Današnji razvoj družbe karakterizira visok nivo razvoja znanosti in velik porast njene vloge na vseh področjih. V zadnjih 50 letih je bil narejen večji napredek v znanosti kot v vseh preteklih stoletjih. Potrjeno je že, da so znanstveni dosežki vsakih 10 let podvojili. Število znanstvenikov pa se ravno tako poveča dvakratno v 35 letih. Z znanstvenim raziskovanjem se danes ukvarja več kot 2 milijona ljudi in to je okoli 90% od skupnega števila znanstvenikov, ki so živeli na svetu. Velik skok v razvoju je še posebno razviden iz naslednjih podatkov: V ZDA je bilo npr. leta 1800 le 100 znanstvenikov, 1850. leta 10.000, 1900. leta 100.000, danes pa jih je več kot milijon.

Pospešeni razvoj znanosti je privedel tudi do povečanja števila znanstvene in tehnične literature tj. do ogromnega števila publikacij in neobjavljenih dokumentov, ekspresnih informacij, vesti iz industrije, izdaj raznih znanstvenih in tehničnih simpozijev itd.

Po podatkih se že nekaj let tiska 2000 publikacij na minuto. Že samo število renomiranih časopisov s področja znanosti in tehnike je okoli 31.000, vendar se že v teku tega leta napoveduje še 1850 novih časopisov (podatek National Lending Library). Tako postaja karakteristika tako ekstremno velikih količin dokumentov, t. i. »poplave papirja« z vsakim dnem težja in bolj komplicirana. Še en podatek: V Chemical Abstractsu je bilo leta 1909 objavljeno 34.000, 1957 101.000 in 1966 216.000 sinopsisov publikacij in patentov v različnih jezikih.

Razlika med celotnim znanjem človeštva in možnostjo praktične uporabe postaja vse večja in tako je kompleksno in izčrpno informiranje že samo o enem predmetu ne samo otežkočeno, temveč praktično nemogoče. Zato je nujno, da se tudi na področju informiranja in dokumentacije razvijajo nove metode.

Se 20 do 30 let nazaj so klasične knjižnice in bibliografske službe popolnoma zadostile potrebam znanstvenih delavcev in strokovnjakov. Obseg znanstveno-raziskovalnega dela ni bil tako velik in tako so lahko posamezni znanstveni delavci in raziskovalci sami zbirali vse potrebne podatke.

Bilo je tudi manj jezičnih barrier, ker so se znanstveni dosežki objavljali v ne toliko jezikih kot sedaj.

Izredna hitrost znanstveno-tehničnega razvoja tudi povečuje zahteve in hitro menja karakter. Sodobni raziskovalec zahteva hitro, natančno informacijo o novih dosežkih, tako da mu bo najbolj koristila. Take zahteve vodijo do vse večje potrebe ne samo po ustanavljanju posebnih dokumentacijsko-informativnih služb, temveč tudi do izpopolnjevanja dela in izkoriščanja raznih pomožnih sredstev — od kartotek do elektronskih računalnih strojev, ki omogočajo racionalnejši in hitrejši proces podajanja znanstvenih rezultatov in izkustev.

Razvijati se morajo nove tehnike, ki bodo omogočile, da se »zagrabi« samo tisto, kar je res bistveno.

Danes že velja načelo, da je znanstvena informacija organski del vsakega znanstvenega raziskovanja in eden neobhodnih pogojev, brez katerega je nemogoče doseči visok tempo sodobnega znanstvenega in tehničnega napredka. Kot rezultat razvoja znanosti in praktičnih potreb se je v okviru znanstvenega dela izločila znanstveno-informativna dejavnost v samostojno skupino znanstvene dejavnosti. Razvila se je nova disciplina, ki ima za osnoven cilj omogočiti najhitrejši izkoriščanje t. i. »poplave informacij«.

V zadnjih letih so se pokazali novi faktorji, ki znatno otežkočajo samostojen vpogled raziskovalca v znanstveno-tehnično literaturo. To je zaradi tega, ker izgi-

najo meje med posameznimi področji znanosti in se zaradi tega raziskovalec ne more omejiti samo na poznavanje znanstveno-tehnične literature samo iz ožjega področja.

Praksa je pokazala, da produktivnost dela raziskovalca znatno raste, kadar naredijo prehodno obdelavo potrebnih informacij strokovnjaki, ki so specialno pripravljani za izvršitev takega znanstvenega dela. Nek vir informacij navaja, da ameriški kemik 49% svojega delovnega časa porabi za zbiranje informacij, samo 36% pa za eksperimentalno delo.

Hitrejši razvoj znanosti je privedel tudi do skrajševanja časa od iznajdbe nekega proizvoda do njegovega pojava na tržišču. Tako je bilo potrebno 200 let, da so začeli smodnik uporabljati v vojne namene, 112 let je poteklo od iznajdbe fotografije do njene uporabe. Za industrijsko realizacijo telefona je bilo potrebno 56 let. Radio so iznašli leta 1867, uporabljati pa so ga začeli 35 let kasneje. Radar so uporabili že 15 let po izumu. Po letu 1922 so roki od iznajdbe do industrijske realizacije znatno krajši. Televizija je rabila 12 let, transistor pa samo 5 let.

Tudi hitrost tiska se je znatno povečala. Od 5 znakov/sek ročno, 10 znakov/sek z Gutenbergovim strojem in sedaj s fotoelektronskim tiskanjem 65.000 znakov/sek.

Malo je verjetno, da bi v eri elektronike še dolgo predstavljali dokument tako kot v dobri izvojevanja tiska. Danes je treba še vedno npr. na zahtevo, da še poišče neki članek ali kako drugo delo, navesti bibliografske podatke (naslov dela, avtorja, naziv periodike, volumen, leto, številko zvezka itd.). Vsi ti elementi se lahko zamenjajo z eno numerično informacijo, ki jo elektronski stroj enostavno direktno prevzame.

V mnogih državah zelo intenzivno delajo na razvoju informacijskih sistemov.

Problem znanstvenih in tehničnih informacij je treba šteti kot enega izmed ključnih problemov v sklopu celokupne problematike znanosti in gospodarstva in kot enega izmed osnovnih elementov pri kreiranju politike znanstveno-raziskovalnega dela in razvoja gospodarstva.

Značaj znanstveno-informativne dejavnosti se zlasti kaže v tem, da se izognemo pojavu, da se z istimi problemi bavijo znanstveniki na različnih mestih, kar vodi do brezkoristne porabe časa in sredstev. Z dobro organizirano dokumentacijsko informativno dejavnostjo lahko osvobodimo precejšnje kapacitete na porabi delovne sile in se povečajo materialni prihranki.

Jasno je, da se v sodobnem svetu ne postavlja več vprašanje značaja znanstvenih in strokovnih informacij, vsi se strinjajo v tem. Vendar pa le malo ljudi točno ve, kaj lahko dobe od informacije in dokumentacije in kako naj jo uporabijo v praksi.

M. Ž.

VEVČE, FEBRUARJA — *Ponekod potreba, drugje pa želja posameznikov, da bi si pridobili poklic, ki ga v rednem šolanju ni bilo mogoče doseči, je tudi možna delavca kovinarske delavnice Antona Bončarja in Alijo Jušiča ter Petra Oblaka, delavca iz kotlarne, napotilo v večerno šolo za kovinarje. Poleg rednega dela so skozi dve leti vsak dan redno obiskovali predavanja na kovinarski poklicni šoli na Viču. Z zanimanjem in marljivim delom so vsi trije kovinarsko poklicno šolo uspešno končali. K temu uspehu jim čestitam.*

Zdravje, delo in produktivnost

Svetovni dan zdravja 1969

Svetovni dan zdravja je letos posvečen temi »ZDRAVJE, DELO IN PRODUKTIVNOST«. Ta tema ki povezuje zdravje in delo, je še prav posebno primerna za letošnje leto, v katerem Mednarodna organizacija dela praznuje 50-letnico svojega obstoja in dejavnosti. Tako nam bo letošnji svetovni dan zdravja dal priložnost, da poudarimo tesno povezanost med zdravjem in produktivnostjo, ki oba pomenita osnovo vsakega dolgoročnega načrta za družbeni in gospodarski razvoj. V okviru te široko zasnovane in vsebinsko bogate akcije bomo lahko poudarili veliko vlogo, ki jo ima zdravje za povečanje delovne sposobnosti, predvsem industrijskih delavcev, obenem pa bomo obravnavali tudi vprašanja s področja medicine dela ter varstva pri delu, ki bodo zajemala vprašanja, kot je preprečevanje poklicnih obolenj in nezgod, potreba po udobnih ter prijetnih delovnih pogojih, vprašanje duševnega zdravja, odnosov med človekom in strojem, vpliva, ki ga imajo na zdravstveno stanje zdravstveni, medicinske sestre, varnostne službe itd.

Skratka, na svetovni dan zdravja in v kampanji, ki mu bo sledila vse leto, je nujno potrebno prikazati potrebo po zdravstvenem varstvu delavcev kot sestavnemu delu industrializacije ter razširjenosti te miselnosti.

Namen in smoter svetovnega dneva zdravja je:

— informirati našo javnost, družbene službe in delovne organizacije ter zaposlene delavce predvsem o napredku in težavah, s katerimi se srečujemo redno dnevno;

— seznanili bomo delavce z aktualnimi vprašanji, ki zajemajo zdravstveno varstvo delovnih ljudi, kakor tudi zdravstveno varstvo mladine v času šolanja;

— vse odgovorne osebe bomo skušali prepričati, da je zdravstveno varstvo gospodarsko ne samo upravičeno, temveč nujno.

Namen svetovnega dneva zdravstva v delovnih organizacijah pa je:

— razpravljati o najpogostejših škodljivostih in nevarnosti za zdravje delavcev;

— sestavljati programe za sanacijo razmer in varnosti pri delu;

— še bolj poglobiti sodelovanje z zdravstvenimi, tehničnimi in ekonomskimi strokovnjaki za področje celotnega zdravstvenega varstva zaposlenih delavcev;

— skušali bomo tekom celega leta seznaniti delovni kolektiv z zdravstvenim stanjem, predvsem glede poklicnih bolezni v zvezi z delom, poškodbami pri delu ter z gospodarsko vrednostjo preventivne zdravstvene in varnostne vzgoje.

Za začetek letošnjega svetovnega dneva zdravja pa bi danes podali nekaj misli o

varstvu žena pri delu

Naša družba je dala vsem ljudem ne glede na spol vse možnosti in pravice do dela, da se uveljavijo v kateremkoli poklicu in da imajo pravico za enako delo dobiti tudi enako plačilo.

Ze dolgo ne postavljamo več vprašanja, ali naj se ženske vključujejo v industrijsko delo ali ne, temveč razmišljamo in si prizadevamo za to, kako bi ženskam zagotovili čimveč ustreznih delovnih mest ter kako bi pomagali, da zaradi zaposlitve ne bi bili prikrajšani njih otroci ter družine.

Ni še dokončne in tudi ne povsod enake rešitve, kako naj ženska uskladi svoje biološko poslanstvo — roditi, vzrediti in vzgojiti otroke — s sočasno zaposlitvijo in uveljavljanjem svojih telesnih in duševnih sposobnosti na delovnem mestu.

Majhna Slovenija zaposluje skoraj že četrta milijona žensk, tj. okrog 40% vseh delavcev. Malo je dežel, ki bi se mogle pohvaliti s tolikšnim odstotkom zaposlenih žensk! Še bolj razveseljuje pa je dejstvo, da njih število še narašča. Uveljavljajo se skoraj v vseh gospodarskih dejavnostih in zlasti še v številnih intelektualnih poklicih. Med zdravstvenimi delavci imajo že kar krepko večino.

Brez žensk bi morali skoraj polovico tovarn zapreti in življenjski standard bi šel rakovo pot. Tudi najbolj starokopitni in nazadnjaški ljudje vedo, da ni več poti nazaj, da se naše ženske vsak dan in povsod opredeljujejo za zaposlitev in za delo v industriji, ker je samo to porok za njihovo materialno neodvisnost in njihovo enakopravnost v družini in družbi.

Hudo napako bi zagrešili, če bi pri urejanju mest in organizaciji dela ne upoštevali fizioloških, anatomskih in bioloških posebnosti ženskega organizma. Vemo npr., da so ženske za 10—12 cm manjše od moških, da so za kakih 10 kg lažje, in da imajo le za okrog 60% toliko mišične moči kot moški, ter da imajo težave in nevarnosti ob vsakem mesečnem perilu, večje težave kot moški tudi v klimakteriju, zlasti veliko težav in ovir pa pri delu v nosečnosti in v času dojenja. Zato imajo skoraj v vseh naprednih deželah predpise za posebno varstvo žensk pri delu, ki temeljijo na fizioloških, anatomskih in bioloških razlikah ter posebnostih ženskega organizma. Tudi mi smo take predpise napravili, ki predvsem prepovedujejo zaposlovati ženske pri težkem fizičnem delu, na zdravju škodljivih delovnih mestih ter drugih nevarnih delih.

V večji meri je težkega dela v industrijskih podjetjih čedalje manj, ker najtežje delo opravljajo že stroji in transportne naprave. So pa še vedno taka delovna mesta, kjer delavke stalno dvigajo ter prevažajo in raznašajo bremena težka do 20 kg (papirna dvorana). Stalno govorimo in prepričujemo delavke, da je breme več kot 20 kg naenkrat za žensko preveč. Prav tako za ženske ni primerno delati predvsem na drugih nevarnih delovnih mestih, pri katerih delavkam grozi večja nevarnost za poškodbe in poklicne bolezni.

Čeprav še nikomur ni uspelo dokazati, ali so ženske v primerih z moškimi bolj ali manj dovzetne za poškodbe pri delu, vendar pa je potrebno vsekakor upoštevati, da se ženske res hitreje nagibajo

k omedlevicam in da se jim ob pogledu z višine v globino rado zavrti v glavi. Dovolj razlogov torej, da žensk ne zaposlimo pri delu v višinah, pri zelo nevarnih stikalnicah in drugih strojih, pri katerih je predvsem potreben hiter tempo dela, skrajna skoncentriranost, ter drugih nevarnih strojih in napravah.

Dejstvo je, da so ženske biološko odpornejše, saj tudi poprečno doživijo večjo starost. Ne moremo torej trditi, da so manj odporne za poklicne strupe kot moški. Vendar je tudi tu treba upoštevati, da so nekateri industrijski strupi taki, da posebno škodljivo delujejo na ženske spolne organe (svinec, živo srebro, bencin, benzen in kinin), da so ženske predvsem občutljive na krvne strupe ter, da so na splošno vegetativno labilnejše in zato hujše reagirajo predvsem na živčne strupe.

Prav posebnega varstva so ženske potrebne v nosečnosti. Narava sama že skrbi, da ves ženski organizem, da vsi najvažnejši organi usmerjajo vso svojo dejavnost predvsem tako, da omogočijo zdrav in skladen razvoj novemu bitju v materinem telesu. Vse drugo, torej tudi delo v tovarni, je v tem času drugotnega pomena in mora biti podrejeno višjemu fiziološkemu in biološkemu dogajanju v nosečnosti. Seveda s tem ni rečeno, da je za žensko v nosečnosti najbolj zdravo, da počiva ali poležava. Predvsem je priporočljivo, da se vsaka žena v času nosečnosti izogiba dela s strupi ter težkega fizičnega dela, predvsem dviganja bremen, stresljajev ter stalnega dela v stoječem položaju.

Znano je, da imajo ženske nežnejšo kožo, zato je pri njih več kožnih obolenj kot pri moških in jih zato tudi vsaka kožna bolezen bolj prizadene. To je tudi eden od pomembnih razlogov, da moramo ženskam še bolj urediti umivalnice in kopalnice, saj s tem najuspešneje preprečujemo take vrste obolenj.

Zaposlitev ženske ne sme iti na račun zdravja in sreče naših otrok in družin, saj je možno, da

bodo naše ženske dobre delavke, predvsem pa morajo biti dobre matere. Pri gledanju po večjih zaslužkih celotne družine smo tudi pri nas včasih zanemarili skrb za otroke, predvsem zaradi dobrot, ki nam jih daje ob zaposlitvi žene višji osebni dohodek celotne družine. Ni zdravo in ni prav, da si toliko žensk danes išče rešitev za zaposlitev mnogokrat celo v splavih, predvsem zato, da delavke ne bi bile prikrajšane na osebni dohodek.

Ker se je tolikšna večina žensk skoraj brez prigovarjanja in včasih tudi gospodarske nuje odločila za delo in poklic, ne smemo dopustiti, da bi jim navdušenje splahnelo, in to zato, ker ne bi ustvarili ali priredili dovolj delovnih mest, kjer bi se zaposlile ženske brez škode za svoje zdravje in za svojo družino.

V naši samoupravni družbi lahko upravičeno pričakujemo, da bo čedalje več žensk, ki se bodo odločile za zaposlitev, prav zato, ker je v njej življenje bolj polno, bolj aktivno, bolj ustvarjalno pa tudi bolj srečno, predvsem pa se s tem gradijo trdnosti temelji za nagel vsestranski razvoj in v večji meri tudi večji življenjski standard.

V. J.
(Nadaljevanje prihodnjič)

IZOBRAŽEVANJE ZA VARNOST PRI DELU

(Nadaljevanje s 4. str.)

kakršne koli opravke v obratih osnovne proizvodnje ter v drugih stranskih dejavnostih tako v industriji, kakor tudi v obrti in na drugih delih. Računamo na razumevanje ter na redno prihajanje poklicanih delavcev na predavanja in pravočasno izpolnitev obveznosti, ki jih narekujejo omejenji zakoni ter potrebe po dopolnilnem zdravstvenem in tehničnem izobraževanju v zvezi z varstvom pri delu.

Vsa potrebna navodila, literaturo in drugo gradivo bodo posamezniki prejeli pravočasno od oddelka za izobraževanje in varnostne službe našega podjetja.

Janko Vidic

Instrumentacija v pripravi snovi na papirnem stroju

Rolf D. Schwartz: (Instrumentierung in der Stoffanbereitung und an Papiermaschinen).

Tehnični razvoj v zadnjih letih prinaša s seboj tudi vedno večji delež merilne in regulacijske tehnike pri proizvodnji papirja.

Konstrukcija strojev za pripravo snovi in samih papirnih strojev se je v zadnjih letih toliko izboljšala, da je postalo tudi vodenje proizvodnje bolj komplicirano. Razvoj se je nadaljeval od odprtih sistemov holandcev in vozlovilcev in odkritega natoka snovi k čisto zaprtim sistemom, mletja z rafineriji in zaprtemu natoku snovi. V prejšnjih časih je imel papirničar možnost ugotavljanja kvalitete v holandskih samo »na oko«, oziroma z roko »na otip«, medtem ko danes uporabljamo za to ustrezne aparate.

S tem že pridemo v drugo področje, področje merilne tehnike, brez katere si pravzaprav danes ne moremo zamišljati papirne industrije. Z vedno večjimi zahtevami po boljših in lepših izdelkih s posebnim poudarkom na enakomeren izgled, prosojnost, trdnost in na tiskovne lastnosti, se povečuje delež instrumentacije v papirni industriji. Po drugi strani pa je treba upoštevati tudi komercialno stran, kajti papirne proizvaja samo zaradi same tehnologije, ampak predvsem zaradi trgovine. Tudi pri uporabljenih surovinah in energiji v obliki pare ali električnega toka naj bi imeli čim manj izgub.

Te zahteve se vedno postavljajo na merilno, oziroma regulacijsko tehniko in morajo biti seveda izpolnjene.

O kriterijih, kot so enakost, reproducirnost, na tem mestu ne bi mogli govoriti, je pa zelo važen argument, ki ga je potrebno omeniti in sicer: varnost obratovanja. Ta kriterij pa igra danes v papirni industriji zelo pomembno vlogo.

Napačna varčnost pri instrumentaciji razdobje, samo izgube, oziroma večje produkcijske stroške.

Naj na kratko omenim nekaj o stroških za instrumentacijo. Delež merilne, oziroma neke naprave prinaša, gledano na daljše regulacijske tehnike pri vlaganju v papirno industrijo znaša v Nemčiji 2,5—4,5%, v

ZDA pa so deleži za regulacijo znatno večji do 13%.

Stroški za instrumentacije v kemiji pa znašajo približno 10% celotnih vlaganj.

Ce te vrednosti niso tako visoke, je vzrok v tem, da na evropskem trgu uporabljajo določene vrste papirnih strojev in se procent nanaša na to. Iz vsega tega lahko povzamemo, da moramo pri načrtovanju novih naprav oskrbeti določen delež za instrumentacijske stroške. Potrebno je poudariti, da je boljše, če se pri načrtovanju nove instrumentacije posvetujemo med dobaviteljem instrumenta in dobaviteljem stroja, kajti le tako medsebojno sodelovanje je lahko uspešno.

Aparaturna tehnika

Razvoj regulacijske tehnike se je v papirni industriji začel z mehanskimi in regulacijskimi napravami kot je npr. regulacija natoka (plavač). Druga stopnja so bile hidravlične regulacijske naprave, katere so uporabljali zelo malo časa. Nadaljnja vmesna stopnja so bili hidravlično-pnevmatični regulatorji, ki so jih dolga leta uporabljali kot cenene regulatorje in so marsikje še danes v uporabi. Najbolj so sedaj razširjeni pnevmatični regulatorji z enotnim signalom 0,2—1,0 kp/cm² ali 3—15 psi prenosni signal. Transmitterje in regulatorje dobimo na trgu tudi kot aparate za primerjavo moči.

Kot smo že poudarili, ima danes v regulaciji najvažnejšo vlogo pnevmatika. V zadnjih letih pa se je tudi v papirni industriji razvoj premaknil k elektroni. Če lahko za pnevmatično napravo trdimo, da se odlikuje po sigurnosti pri obratovanju in enostavni vgradnji, lahko to trdimo tudi za elektronske naprave. Predsodki papirničarjev do elektronskih naprav so čisto razumljivi, ker so današnji aparati, ki se dobijo na trgu, neuporabni v vlažni atmosferi papirne tovarne. Uporaba tranzistor-

jev, vtisnjenih vezav in vtičnih enot pa daje elektroni iste možnosti kot jih imajo sedaj pnevmatične naprave.

Nikakor pa ne smemo reči, da pnevmatika nima več take perspektive. Mnogokrat bo treba že pri načrtovanju instrumentacijskih naprav odmeriti določen delež pnevmatskim napravam, ker se pač enostavno boljše obnesejo kot elektronske naprave.

Elektronska regulacija se najbolj obnese v sistemu, kjer se merjenje takoj prenese v električni signal, kot je npr. induktivni merilec množine pri danes zelo razširjenih FLOW-METER centralah. Tudi pH in temperaturne regulacije moramo izvajati zelo poceni z uporabnimi termometri. Poceni zato, ker so instalacijski stroški tako za pnevmatske in elektronske naprave približno enaki. Elektroni v vseh primerih uporabimo pri merjenju, oziroma regulaciji, medtem ko je regulacijski ventil še vedno pnevmatičen, kajti električno vodeni ventili se zaradi visoke cene in ne dovolj velike občutljivosti še vedno niso uveljavili v obratih.

Elektronika si je v ZDA, Kanadi in Skandinaviji že zagotovila vidno mesto, v Nemčiji pa se zmerom bolj uveljavlja. Vendar poročilo ne bi bilo popolno, če ne bi omenili pnevmatike pri nizkem pritisku.

Ta tehnika si je šele sedaj pridobila pravico do industrijske uporabe.

Po tem kratkem uvodu bi podali kratek pregled aparatov, ki se razmeroma največ uporabljajo v papirni industriji.

Uporabna tehnika

Brusilnica

Za lupljenje skorje lesa (maklanje) danes uporabljamo nekakšne bobne, ki tečejo na vodnem filmu in jih moramo natančno voditi, da lahko preprečimo poškodbe ležajnih plošč in da je storičnost zadovoljiva. Več regulacije v čistilnici lesa niti ne zahtevamo, avtomatizacija se omeji na vstavitve ustreznega pogona in zatikala. Na brusilcu pa moramo nujno kontrolirati pritisk, znotraj pa moramo stalno regulirati pritisk škropilne vode, da smo lahko sigurni v čistost brusilnih kamnov. Regulacija v brusilnici pravzaprav še niti ni

tako potrebna, po drugi strani pa je tudi težko izvedljiva, npr. direktno merjenje temperature v žlebu.

Pri sortiranju uporabljamo regulatorje nivoja, da dosežemo enakomerno delovanje sortirnega stroja, oziroma centrifugalnih črpalk.

Cevne centrifugalne naprave reguliramo v regulacijo pritiska tako, da skušamo obdržati razliko pritiska med napravami konstantno. Regulacijo zmanjšamo glede na vrzati tek centrifugalne črpalke. Regulacije pri iztočnih šobah se nanašajo na količino izsesane vode za naslednjo stopnjo večstopenske naprave, tako centrifugalnih kot tudi čistilnih naprav. Pri zgoščevalnih napravah lahko pogrešimo od nivoja, odvisno regulacijo števila vrtljajev in jo nadomestimo z napravo za regulacijo vrtljajev nad naravnalnim cilindrom. S tem tudi zboljšamo delovanje zgoščevalnih naprav, naprave za odvodnjavanje, to se pravi, da s tem konsistenca goste snovi zelo koleba. Filter na steni lahko opremimo z regulatorji nivoja, zaradi mazanja pa je boljše, da bi uporabljali transmitterje. Regulacija na posameznih mestih popolnoma zadostuje, ker je potrebna samo enkratna nastavitve na želeno vrednost brez sprememb. V belilnih napravah dodajamo belilna sredstva v razmerju s pretokom lesovine skozi flowmeter in regulacijski ventil ali skozi dozirno črpalko.

Koncentracijo belilnega luga merimo s pomočjo prevodnosti. Gostoto snovi po belilnem postopku merimo s transmitterji in z dodatkom vode v sesalno odprtino črpalke reguliramo tako, da dodajamo v belilni stolp določeno količino vode, tako da znaša konsistenca 0,5%. Za merjenje pH so vedno na razpolago elektrode za grobim merjenjem, katere bom še kasneje obravnaval.

Kadji so opremljene s kazalci nivoja oz. z regulacijo nivoja, včasih tudi z alarmnimi napravami, ki naznanijo, kdaj je posoda polna ali prazna. Transmitterji se tu uporabljajo le za velike naprave. Instrumentacija v brusilnici se dopolnjuje z merjenjem množine vode, preko merilne zaklopke in preko diferenčnega transmitterja za pritisk z registriranimi in števnimi aparati.

Ob 100-letnici gasilstva na Slovenskem

Gasilni stroji v starem veku

VEVČE, MARCA — Odkar človek pozna ogenj, sta si v večnem boju. Dobro namreč ve za njegovo korist, dokler ga lahko obdrži v dopustnih mejah. Nikakor pa ne sme dopustiti, da le-ta prestopi, ker s tem trenutkom si postane največja sovražnika. Ne le, da mu ogenj ogroža imetje, pač pa je v nevarnosti tudi njegovo življenje. V davni si je človek naredil ogenj tako, da je drgnil les ob les tako dolgo, dokler se mu ni vžgalo. Pridobljeni ogenj je varoval na ognjišču. Že takratne izkušnje so ga najbrž izučile, da se je loteval raznih varnostnih ukrepov za preprečevanje požarov.

Kot vemo iz zgodovine, so protipožarne ukrepe izdajali že stari Rimljani in Egipčani. Orodje, ki so ga poznali tiste čase za gašenje požarov, je prav preprosto, vendar so pa ti narodi že poznali brizgalnice, ki pa jih ne moremo primerjati z današnjimi.

Že 250 let pr. n. št. je grški mehanik Ktesibij iz Aleksandrije izumil prvo brizgalno. Ta sistem je bil pravzaprav le vodna črpalka, sestavljena iz dveh batov, sesalnega in izpustnega ventila. Ta stroj nam opisuje rimski pisatelj in vojaški stavbeni mojster Vitruvij, kot stroj za dviganje vode, ki pa je neuporaben za gašenje, ker nima gibljive cevi. Zato je to pravzaprav izum črpalke, brizgalna z gibljivo cevjo pa je poznejši izum.

Petdeset let nato je Ktesibijev učenec Heron, tudi iz Aleksandrije, izdal knjigo »Poskusi z zrakom«. V tej knjigi pa je že točno opisana brizgalna. Ne omenja sicer vetrnika, svoj izum Heronovo bučo, ki je imela vlogu vetrnika, pa je podrobno opisuje: iz dna izpeljana navpična cev z ventilom pri iztoku iz buče in ročnikom vrh cevi. Srčanjem vode v bučo se je zrak stisnil in gnal vodo z močnim curkom iz cevi. Ker pa ta cev ni bila gibljiva, je voda tekla seveda samo navpično. Kasneje so ta stroj izpopolnili, da je bil primeren za gašenje.

Sledi o še nekaterih gasilnih napravah segajo v dobo prvih rimskih cesarjev okrog začetka našega štetja. Omenil bi nekatere priprave Rimljanov.

Stavbe v starem rimskem imperiju so bile različne. Predvsem visoke hiše so bile do vojne z epirskim kraljem Pyrrhom (284 pr. n. št.), krite z deskami, na splošno v žalostnem stanju. Take hiše so se obdržale še naslednja stoletja. Šele v dobi rimskega cesarja Avgusta so izginile nekatere stare podrtije in ozke ter krive ulice. Zasebne stavbe, čeprav stare, so še vedno ostale poleg mogočnih palač, ki so pričele rasti. Zaradi stiske stavbenega prostora v starem Rimu, zaradi raznih lesenih prizidkov ob hišah, širokih, na ulice štrlečih nadstrešij, je nastalo več velikih požarov, ki so uničili ogromno imetja. Posebnih gasilskih enot Rimljani sicer niso imeli, pač pa so za varnost Rimljanov skrbele varnostne straže. Varnostna straža za cesarja Avgusta je imela 7 kohort, vsako po tisoč mož, kohorta pa 7 centurij. Vsaka centurija je imela po enega brizgalničarja (syphonarius), enega trobentača in več donalcev vode. Ime syphonarius je dobil brizgalničar po tem, ker sta Ktesibij in Heron imenovala svoj izum »Syphon«, po naše bi se temu reklo črpalka.

Gasilno orodje, ki so ga rabili poleg črpalke, je bilo še: voda, lestve, drogov, ponjave, košare, cunje, gobe in metla. Zanimivo je, da so imeli v Rimu celo posebne izdelovalce gasilnih cunj. S temi cunjami, namočenimi v vodo, so branili dostop ognja do sosednjih poslopij. Iz vsega tega se lahko sklepa, da je moralo biti zelo veliko stavb lesenih. Nekaj teh primitivnih priprav je mogoče še danes ob požaru uporabiti, vendar si pa ne smemo predstavljati večjih uspehov. S tem se je pač reševalo, kar se je dalo. Rimski pisatelj Seneca piše, da je bila pomoč pri visokih stavbah

sploh nemogoča. V Rimu zavarovanja proti požaru niso spoznali, pač pa je država priskočila na pomoč pogorelcem, da so si zgradili nove hiše. Po deželi niso imeli nobenih priprav za gašenje. Ko je pogorelo mesto Nidomediam, je Plinij ml. poročal cesarju Trojanu (98—117 po n. št.) takole: »Ogenj se je razširil v tak obseg, ker sploh ni bilo nobenih gasilnih priprav. Gasilci so bili brezbrizni in se sploh niso udeležili gašenja.« Izgleda, da tudi takrat zija ni manjkalo. Plinij je predlagal cesarju, naj se ustanovi družba 150 tesarjev, ki naj bi skrbeli za gasilsko službo. Cesar je ta predlog odbil, ukazal pa je, naj se nabavi gasilno orodje, ljudstvo pa mora pomagati pri gašenju požarov.

Če je kdo v starem Rimu požigal, ga je doletela huda kazen. Požigalca so oblekli v »tunicco moletto«. To je bila suknja, prepojena z voskom in smolo. Napravljenega v to suknjo so živega zažgali. Kasneje so jih kaznovali tudi tako, da so jih izpostavljali divjim zverem.

Pa se vrnimo nazaj k brizgalnam. Kot smo videli, so poznali takrat dvoje brizgaln: Ktesibijev, ki je bila tlačna črpalka brez vetrnika in Heronovo bučo, ki je bila že nekak vetrnik. Istočasno gibljiva cev je tudi Heronov izum, saj nam sam piše, da bi bilo obracanje cele brizgalne težavno in zelo zamudno ob gašenju. Vse te pridobitve naprav za gašenje, razširjene po vsej rimski državi, so se izgubile v dobi preseljevanja narodov (375 l. po n. št.) in ko so Huni pričeli prodirati v Evropo. Od takrat pa vse do velikega dunajskega požara (l. 1276) nimamo poročil o požarnovarnostnih ukrepih in pripravah.

Po dunajskem požaru, ki je uničil dobrušen del mesta in ko je Evropa gorela po dolgem in počez zaradi požiganja hunskih hord, so izdali na Dunaju prvi požarni red. Veljaven je bil le v mestu Dunaju. Skoraj pa ne moremo verjeti, da je bila pozabljena brizgalna nad tisoč let. Leta 1672 je Holanec Jan Heyden znova izumil brizgalno z vetrnikom. V tem času so se na različnih drugih krajih pojavljali tudi drugi izumitelji brizgalnic, do prave veljave pa ni prišla nobena. Tiste čase je bila uvedena ročna brizgalna, sestavljena iz bronaste 60 do 100 cm dolge cevi, v katero je bil drsno prilegan bat. Bat je vodo sesal in jo potem sunkoma izmetaval.

Prva večja brizgalna, nekaka predhodnica poznejših izumov, je bil veliki valj, ki je bil postavljen na voz. Na enem koncu je bila iztočna cev, na drugem pa ročica, ki je potiskala bat po valju in tako iztiskala vodo v iztočno gibljivo cev. Vodo so morali donášati v valj s posodami. Izumitelj je bil Francoz Joakob Bessoni iz Lyona leta 1578.

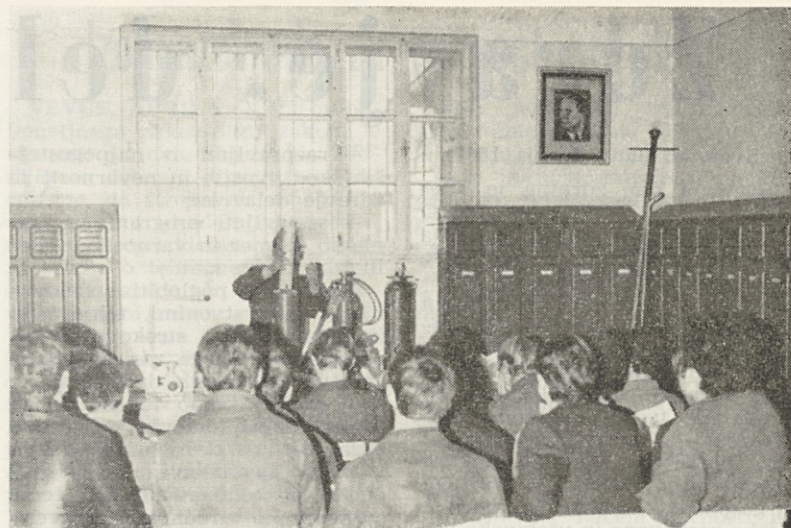
Nekako sto let po izumu Bessonija v Nürnbergu, šestilar po po-

klicu je Johan Hautsch izumil težko brizgalno. Valj je bil ležec in pritrjen na nekakšne sani. To brizgalno so prevažali s parom konj, poganjalo pa jo je 28 mož. Vodni curek iz te naprave je dosegel višino od 80 do 100 čevljev. Leta 1688 pa so v Strassburgu napravili prvo brizgalno s pokončno stoječimi valji.

Vse te brizgalne so sicer imele gibljive iztočne cevi, niso pa imele vetrnika in cevi za sesanje in iztok iz konoplje. Izum Jana Heydna je bil za tiste čase imeniten. Spoznal je namreč, da gibljiva cev, ki se je le sukala, ni uspešna pri gašenju in jih cevi iz usnja ali konoplje daleč prekašajo. Z vpeljavo teh novih cevi je gibljiva cev iztoka, ki je bila iz bron, medenine ali železa, povsem izgubila svojo veljavo. Kljub temu pa so jo v nekaterih krajih uporabljali še celih 200 let. Cevi iz jadrarine in konoplje so bile šivane, usnjene pa so tudi šivali ali pa so bile zakovane.

Kdo pa je izumil cevi iz konoplje brez šiva, ni znano. Vemo pa, da so bile take cevi že v rabi leta 1720; prve konopljene cevi so bile narejene še zelo površno, toda imele so nizko ceno, bile so lahke in priročne, vzdrževanje pa enostavno. Zaradi vseh teh lastnosti so kaj kmalu izpodrinile usnjene cevi. Leta 1847 je izumil Hanoverčan Beuringer z gumijem preparirane konopljene cevi, ki pa so se do današnjih dni znatno izboljšale. Tudi sesalo in sesalne cevi so Heydnov izum. To je eden največjih napredkov brizgaln. Na sesalno grlo brizgalne je pritržil cev, ki jo je potegnil do vode. Na koncu te cevi je bila pritrjena lijasta vreča iz močnega platna. V ta lij pa je bilo treba nalivati vodo. Vreča in cev sta morali biti vedno višje kot pa je stala brizgalna, podpirali so jih s kozami. Ta naprava je bila uporabna le na ravnem terenu, ali pa z brega navzdol. Drugače so morali vodo donášati ali pa jo dodajati z drugo brizgalno.

Ko je Heyden vse to izumil, je povsem resno trdil, da se ni treba več bati požarov in da bodo vse druge priprave kot so lestve, kavliji itd. odpadli. Od Heydna pa do srede 19. stoletja se bistveno nič spremenilo. Opaziti pa je trpežnejšo izdelavo raznih izboljšav, pa tudi lepše so vse izdelovali. Druga polovica 19. stoletja pa pomeni že moderno dobo gasilstva. Takrat so se začela ustanavljati tudi prva gasilska društva. Veliko požarov, ki so se vrstili od srede 19. stoletja, je pokazalo, da se kaj malo skrbi za požarno varnost. To je pa bil tudi povod, da so se začele ustanavljati gasilska društva in poklicno gasilstvo. Prvo tovarniško gasilstvo je bilo ustanovljeno v Schwarzu na Tirolskem 1831. leta. Prvo prostovoljno gasilsko društvo pa v Reichstadtu na Češkem 1851. leta. Temu zgledu so sledila tudi druga mesta in vedno hitreje je raslo število gasilskih društev.

Udeleženci tečaja požarne varnosti so se seznanili z ročnimi gasilnimi aparati in gasilsko opremo

Tečaj o požarni varnosti je uspel

VEVČE, MARCA — Na pobudo vodstva proizvodnje je bil ob sodelovanju izobraževalnega centra in prostovoljnega industrijskega gasilskega društva prirejen tečaj o požarni varnosti. Tečaj je trajal štirinajst dni po dve uri na dan.

Primeri požarov v različnih tovarnah, zlasti pa v nekaterih papirnicah, so nakazali potrebo, da bi morali vsi delavci na delovnih mestih, zlasti pa vodstveni, biti seznanjeni z vsemi prijemi ob nastanku požara, vsekakor pa s preventivnimi merami.

Zato so bili na tečaj vabljeni mladi člani kolektiva — pripravniki, ki jim je še sveža snov iz teorije v šoli in ki bodo kasneje zavzeli delovna mesta v proizvodnji, kjer je nevarnost požara največja, in pa nekateri člani PIGD.

Domači predavatelji, ki so z dejavnostjo seznanjeni, so na umljiv in nazoren način izvajali program tečaja ter udeležencem predavali o organizaciji gasilske službe in službe požarne varnosti nasploh, o taktiki, o tehniki gašenja, posebno pozornost pa so posvetili preventivi. Proučili so za požar najbolj nevarna mesta v tovarni. Ogljedali so si najbolj karakteristične aparate za gašenje, gasilno orodje in stroje, kakor tudi osebna zaščitna sredstva in opremo gasilca. V tečaj je bil vključen tudi praktičen prikaz gašenja z ročnimi gasilnimi aparati.

Zadnji dan tečaja so udeleženci odgovarjali pismeno na nekatera vprašanja iz različnih tem predavanj. Odgovori so bili dobro ocenjeni, kar je dokaz, da je bila snov zanimiva, vsekakor pa potrebna.

Dopisujte

v »Naše delo«

Praktični prikaz gašenja s peno na tečaju o požarni varnosti

Novosti v strokovni knjižnici Vevče

1. Albrecht Deyhle: Gewinn Management. München, Verlag Moderne Industrie 1968. Sg.: PE-00308
2. Zbirka sudskih odluka. Knjiga XII. Sv. 3/67. Beograd, Službeni list SFRJ 1967. Sg.: PE-00119/35
3. Elektroindustrija, grana 119. Proizvodje industrije i zanatstva Jugoslavije. Sarajevo, Svetlost 1968/69. Sg.: RG-00016
4. Stankovič: Planiranje i evidencija zaliha materiala OEP-2/68. Zagreb, Informator 1968. Sg.: IPK/OEP-00107
5. Mohr: Organizacija i tehnika komercialnega poslovanja. OEP-7-8/68. Zagreb, Informator 1968. Sg.: IPK/OEP-00108
6. Slavna Babič: Engleski jezik za ekonomiste. Beograd, Savremena administracija (1968). Sg.: RA-00048
7. Stevan Kukoč: Ekonomika preduzeća I. Sv. 1 OEP-9-10/68. Zagreb, Informator 1968. Sg.: IPK/OEP-00109/1,2
8. Rodoljub Strbac: Kontinuirana inventura. IPK-16/68. Zagreb, Informator 1968. Sg.: IPK/OEP-00110
9. Pavić, Duić: Prava na nekretninama. I. knjiga. IPK-17-18/68. Zagreb, Informator 1968. Sg.: IPK/OEP-00111/1
10. T. T. Kozłowski: Water deficits and plant growth. Vol. 1 in 2. New York, Academic Press 1968. Sg.: K-00105/1,2
11. IT-priručnik. 6. knjiga — Materijali. Beograd, Rad 1968. Sg.: PR-00065/6 in PR-00077/6
12. Tehnički rečnik — Englesko-srpskohrvatski. Beograd, Rad 1965. Sg.: SL-00130
13. Korozija u baznoj hemijskoj industriji. Zbornik referata sa savetovanja. Beograd, Savez inž. in tehn. za zaštitu materijala Srbije 1965. Sg.: TE-00133
14. Branko Suhina: Amortizacija osnovnih sredstava. IPK-19/68. Zagreb, Informator 1968. Sg.: IPK/OEP-00112
15. L. Zumer: Lesno gospodarstvo. Ljubljana, Zveza inž. in tehn. gospodarstva 1968. Sg.: PE-00309
16. J. Košir: Dodatek MTM — Priručnik za sistem predvidenih časov. Ljubljana, Zavod za tehnično izobraževanje 1968. Sg.: PE-00239/D
17. D. Marolt: Ekonomika predelave lesa v luči mednarodne menjave. Ljubljana, Samozaložba 1968. Sg.: PE-00310 in PE-00311
18. Leopold Solc: Hidroenergetski stroji in naprave. Ljubljana, Zveza energetikov Slovenije 1968. Sg.: EN-00087 in EN-00088
19. Strauss, Victor: The printing industry. Washington, Printing industries of America, 1967. Sg.: TS-00010

Kdaj in kako bomo letovali v Novigradu

VEVČE, APRILA — Vremenski pogoji za letovanje v Pineti so izredno ugodni že od začetka junija pa do sredine septembra. V nekaterih sezonah pa je lepo vreme že meseca maja privabilo številne goste. Naš dom, žal, v preteklih letih ni bil dovolj izkoriščen, saj se je počitniška sezona običajno začela šele 20. junija in je trajala do 30. avgusta. Ker menimo, da je potrebno počitniško sezono podaljšati, da bi lahko čim več članov kolektiva letovalo, predlagamo, da bi letošnji odprli dom 1. junija, zaprli pa bi ga 15. septembra.

Podroben razpored skupin, ki naj bi trajale kot običajno 10 dni, je naslednji:

- I. skupina od 1. 6. — 11. 6. 1969
- II. skupina od 11. 6. — 21. 6. 1969
- III. skupina od 21. 6. — 1. 7. 1969
- IV. skupina od 1. 7. — 11. 7. 1969
- V. skupina od 11. 7. — 21. 7. 1969
- VI. skupina od 21. 7. — 31. 7. 1969
- VII. skupina od 31. 7. — 10. 8. 1969
- VIII. skupina od 10. 8. — 20. 8. 1969
- IX. skupina od 20. 8. — 30. 8. 1969
- X. skupina od 30. 8. — 9. 9. 1969
- XI. skupina od 9. 9. — 19. 9. 1969

Če za junij in september ne bo prijav, oz. jih ne bo zadosti, bomo seveda dom odprli šele za tisto skupino, za katero bo zadostno število prijav.

Komisija za družbeni standard je na svoji seji dne 29. 3. 1969 obravnavala predlog cenika za počitniški dom. Pri izdelavi cenika so upoštevali višje cene živil in nekaterih storitev in pa vedno višje stroške poslovanja počitniškega doma.

Prav tako se je upošteval cenik Počitniške skupnosti Moste-Polje, ki je za letošnjo sezono določila ceno: 30,00 din na osebo na dan v vseh njihovih počitniških domovih. Naš penzion naj bi bil po predlogu 29,00 din, člani kolektiva pa naj bi imeli 21% popusta. V podrobnem je predlog cenika naslednji:

CENA ZA OSKRBNI DAN (brez turistične takse) na osebo:

1. V SEZONI — julij — avgust:
    - a) odrasli in otroci nad 10 let 29,00 din
    - otroci od 2 do 10 let s posteljo 22,00 din
    - otroci od 2 do 10 let brez postelje 15,00 din
  - b) člani kolektiva in nepreskrbljeni člani družine (mož, žena, otroci, starši) ter upokojenci tovarne in nepreskrbljeni člani družine (mož, žena, otroci):
    - a) odrasli in otroci nad 10 let 23,00 din
    - otroci od 2 do 10 let s posteljo 17,25 din
    - otroci od 2 do 10 let brez postelje 11,75 din
  - c) drugi svojci članov kolektiva in upokojencev, ki živijo v skupnem gospodinjstvu:
    - a) odrasli in otroci nad 10 let 25,00 din
    - otroci od 2 do 10 let s posteljo 18,75 din
    - otroci od 2 do 10 let brez postelje 12,75 din
  - č) inozemski gostje:
    - a) odrasli in otroci nad 10 let 36,00 din
    - otroci od 2 do 10 let s posteljo 27,00 din
    - otroci od 2 do 10 let brez postelje 18,20 din
2. IZVEN SEZONE — junij, september:
- a) odrasli in otroci nad 10 let 23,00 din
  - otroci od 2 do 10 let s posteljo 17,10 din
  - otroci od 2 do 10 let brez postelje 11,80 din

b) člani kolektiva in nepreskrbljeni člani družine (mož, žena, otroci, starši) ter upokojenci tovarne in nepreskrbljeni člani družine (mož, žena, otroci):

- a) odrasli in otroci nad 10 let 18,00 din

otroci od 2 do 10 let s posteljo 13,40 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 10,10 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 10,10 din

otroci od 2 do 10 let s posteljo 15,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 10,10 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 10,10 din

otroci od 2 do 10 let s posteljo 23,50 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

otroci od 2 do 10 let brez postelje 16,00 din

je to pravzaprav garancija za uspešno izvajanje turističnega programa Istre. Menim tudi, da so člani počitniške skupnosti pokazali v letih, ko gospodarijo s »Pineto«, veliko razumevanja do urejanja teh vprašanj in bi bili za to prav gotovo dostopni za vsako pozitivno spremembo, ki bi hkrati upoštevala njihove trenutne potrebe.

Sedaj lahko samo še čakamo, kako se bo končal pravdni spor in se bo pokazalo, »kdo ima prav«? Naj se konča tako ali tako, upamo, da se bo rešil v korist tistih nekaj tisoč delavcev, ki vsako leto preživljajo dopust v Pineti.

Janez Presl

Medtem ko je planinska koča že dajala v zimskih mesecih zatočišče našim smučarjem, se bodo na hribe radi podali tudi tisti, ki imajo rajši poletno rekreacijo, brž ko bo sneg skopnel

Planinsko društvo Papirnice Vevče v pretekli sezoni — aktivno

VEVČE, APRILA — PD Papirnice Vevče je imelo pred mesecem svoj redni letni občni zbor. Zadovoljiva udeležba in zanimanje članov sta garant, da bo društvo tudi v prihodnje živelo in delovalo tako kot predvideva načrt in kot si ljudje želijo. Običajne formalnosti občnega zbora so bile hitro mimo, nato pa so sledila poročila, nakar se je razvila živahna razprava.

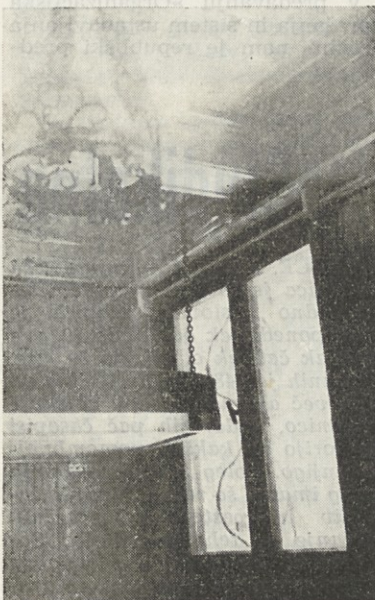
Iz poročila tovariša Andreja Pirkmajerja naj navedemo nekatere zanimivosti. Slabo leto, odkar naše društvo obstoja, je bila skoraj celotna aktivnost usmerjena v graditev in dogratev planinske koče na Veliki planini. Pred 20. aprilom lanskega leta je bila ca. 400 m nad Šimnovcem okolica še nedotaknjena, danes pa stoji tam lična in prostorna koča, ki daje prostor šestnajstim ljudem naenkrat. Delovnih akcij pri gradnji se je udeležilo kar 53 članov društva ali kolektiva. Nekateri med njimi enkrat, večina pa po dvakrat, trikrat ali še večkrat.

Planinska koča je že odprta od 19. januarja letos, ko so bili prvi gostje udeleženci smučarskega tečaja. Uradna otvoritev bo sicer šele konec maja, ko bo ob koči prirejen piknik za vse sodelujoče, vabljeni pa so že danes vsi člani kolektiva in simpatizerji planinskega društva.

Izlet v Karavanke je lepo uspel, planirani dvodnevni izlet v Julijske Alpe pa je pokvarilo slabo vreme.

Upravni odbor društva se je v času njegove funkcije devetkrat sestal in razpravljal o delu društva vedno ob 100% udeležbi.

Zanimiv je program dela društva za leto 1969, kj ga je občni zbor v celoti sprejel, zato ga tudi navajamo:

Kotiček iz planinske koče na Veliki planini

1. Povečati število članov od 156 na 200.

2. Društvo bo organiziralo več enodnevnih oziroma dvodnevnih izletov. Da bi ti izleti v celoti uspeli, nameravamo že prej pripraviti predavanja, opremljena z diapozitivi in s tem že v naprej spoznat članstvo z značilnostmi krajev.

Predvidena predavanja:

— Svet okoli Velike planine in Krvavca

— Od Savinjskih Alp do Dolomitov

— Flora naših gora in varstvo narave

— Planinci so tudi gobarji

— Na Triglav in njegovo sosesčino

— Orientacija na terenu

Filmi:

— Triglavske strmine

— Vzpon na Trisul, reševanje ponesrečencev

Izleti:

— V Savinjske Alpe (Krvavec do Kokrškega sedla)

— Karavanke (Begunje, Roblek, Valvazorjeva koča, Javorniški rovt)

— Julijske Alpe (Rudno polje, Triglav, Sedmera jezera, Komna).

3. Ker naša planinska koča, oz. prostor okrog te koče še ni urejen, bomo to uredili s prostovoljnim delom. Urediti je treba nasip pred kočo, jamo za odpadke, planiranje okrog koče in dokončati nekatera obrtniška dela.

Smučarska sekcija

Cilj dela te sekcije je, da se čim več članov kolektiva nauči smučati, zato bi prihodnjo zimsko sezono organizirala smučarske tečaje in sicer:

7-dnevni začetniški tečaj in 7-dnevni nadaljevalni tečaj.

Izvesti društveno tekmovanje v smučanju, ki naj bi postalo tradicionalno.

Ker je pri nakupu smučarskih rekvizitov važna pravilna izbira, bo pred zimsko sezono predavanje o smučarski opremi.

Mladinski odsek

Ustanoviti nameravamo mladinski odsek PD, v katerega bomo vključili učence iz osemletke v Polju.

Ta odsek bi se udeležil pohoda po poteh partizanskih enot II. grupe odredov na Janče 18. maja in 1-dnevnega izleta na Veliko planino.

Iz blagajniškega poročila je razvidno, da ima društvo v času občnega zbora še 4.874,40 din. sredstev, kar pa bo za izvedbo načrta in aktivnost društva precej skromno.

Po poročilih se je razvila živahna razprava o smislu in namenu društva, o zdravi rekreaciji, o eventualnih možnostih graditve še ene koče.

Na koncu so izvolili še nov upravni odbor društva, ki ga bralcem predstavljamo: Andrej PIRMAIER, predsednik, Ignac ZAJEC — podpredsednik, Franc RAJAR — tajnik, Tone PETERNEL — gospodar, Ada BABNIK — blagajničarka, ing. Janez HRIBAR — za smučarsko sekcijo, ing. Zoran PIRC, Jože BEZLAJ in Vid VILFAN. Nadzorni odbor sestavljajo: Vlado ŠMIGOC, Anica OMAN in Franc SENICA, častno razsodišče pa Aleksander MARTELANC, Dane VIDERGAR in Ivo AVBELJ.

Člani društva so se razšli z ugotovitvijo, da je delo PD pravilno zastavljeno in z nekaterimi priporočili o čuvanju reda v planinski koči, o spoštovanju narave ob izletih, o vključevanju mladine v društvo in o popularizaciji izletništva in planinske rekreacije med kolektivom.

Bili smo na izletu

VEVČE, APRILA — Počitniška družina Papirnice Vevče je organizirala v soboto, dne 22. marca 1969 izlet na Srednji vrh in v Planico z ogledom smuških poletov na novi planiški velikanki. Izleta se je udeležilo 17 članov PZ.

Z Vevče smo odšli s tovarniškim avtobusom v soboto popoldne tako, da smo prispeli na Srednji vrh, kjer je dom PZ, ravno k večerji. V domu je bila večja skupina počitničarjev iz Novega mesta. Po večerji smo se zavrteli ob prijetnih zvokih glasbe in se spoznali z mladimi Novomeščani.

Drugi dan smo vstali precej zgodaj, kajti računali smo, da bo v Planici precej ljudi in lahko bi se nam zgodilo, da bi imeli težave s parkiranjem avtobusa. Bili smo dovolj zgodaj in pripeljali smo se skoraj do same skakalnice.

Vreme je bilo dokaj ugodno in kmalu so se pričeli skoki. Zdi se mi, da je nepotrebno opisovati lepoto skokov ter prijetne občutke gledalcev. Videli smo vrhunske skakalce, občudovali njihovo hrabrost in uživali ob njihovih nepozabnih poletih. Spraševali smo se, ali bomo videli nov svetovni rekord in tudi to smo doživeli. Ob prisotnosti tovariša Tita je bilo v zrak gledalcev še popolnejše.

Vsi zadovoljni in veseli smo se po končanih poletih odpeljali proti domu z upanjem, da bo tako prijetnih izletov v bodoče še več.

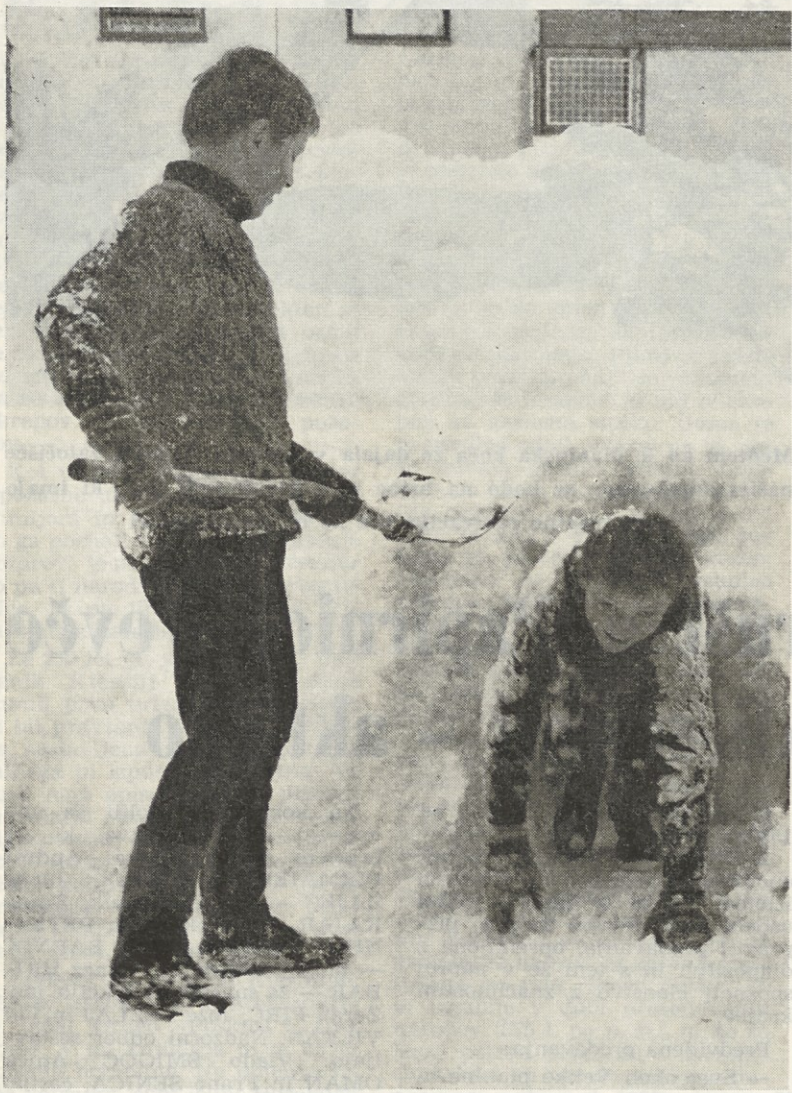
V naši tovarni je veliko mladih ljudi, ki bi verjetno našli svoje zadovoljstvo ravno pri počitniški zvezi. Prepričan sem, da vsi skupaj še premalo poznamo naravne lepote, zgodovinske in druge znamenitosti naše prelepe dežele.

Mladi člani našega kolektiva, seznanite se z delom in ugodnostmi, ki vam jih nudi počitniška zveza!

I. G.

Je en zimski utrinek

Joško in Tonček sta si napravila »bunker«

Sestanek zdravnikov dela v Čateških toplicah

VEVČE, MARCA — 21. in 22. marca je bil sklican sestanek vseh zdravnikov, ki se ukvarjajo z medicino dela v SR Sloveniji. Sestanek je bil razdeljen v dva dela — strokovni in organizacijski del. Na strokovnem delu so zdravniki poslušali prof. dr. Derganca z ortopedske klinike v Ljubljani o obolenjih hrbtenice z zvezi z delom. Rečeno je bilo, da med zdravnikom in bolnikom mora biti vzpostavljeno resnično zaupanje. Paziti je potrebno, da bolnik ne zapade v težko stanje. V nevarnosti so tudi tako imenovani potencialni invalidi. Gre predvsem za napor npr. pri človeku, ki ima 6 križnih vretenc (normalno le 5). Če ima lahko delo in ne obremenjuje hrbtenice to ne pomeni nič. Če pa težko dela, izvaja trajen napor s posebno obremenitvijo hrbtenice dveh do štirih let, nastopi kor naenkrat prezgodnja invalidnost.

Predavatelj je obravnaval pet obolenj na hrbtenici. Poseben problem predstavlja dolgotrajna prisilna drža traktoristov, enostranska preobremenjenost posameznih skupin mišic, nepravilna drža itd. Za take poklice bi bilo izredno važno že v naprej pregledovati, kako je s hrbtenico. Uvesti bi bilo potrebno posebne razbremenilne vaje, ogrevanje. Ni lepšega za ohranitev hrbtnih mišic kot je plavanje dvakrat tedensko v topli vodi. Idealno bi bilo npr. v Čateških toplicah, pri nas pa v bazenu itd. Tudi DOZ je izdelal nove tabele, kjer omenja, da se okvare na hrbtenici ne štejejo za posledice poškodb, to pa ni znanstvena resnica, kajti že Böhrler je trdil, da obstajajo okvare na hrbtenici, ki so posledica poškodb. Predavatelj je omenil tudi, da je vse manj obolenj tuberkuloze na vretencih. Posebne te-

žave pa predstavlja rak na hrbtenici, ki je zelo dolgo časa skrit. Osnovno pri zdravljenju hrbtenice je ležanje na trdem ležišču in abortivno zdravljenje tega, kar se pripravlja. Zelo dobro zdravilo je indocid v majhnih dozah.

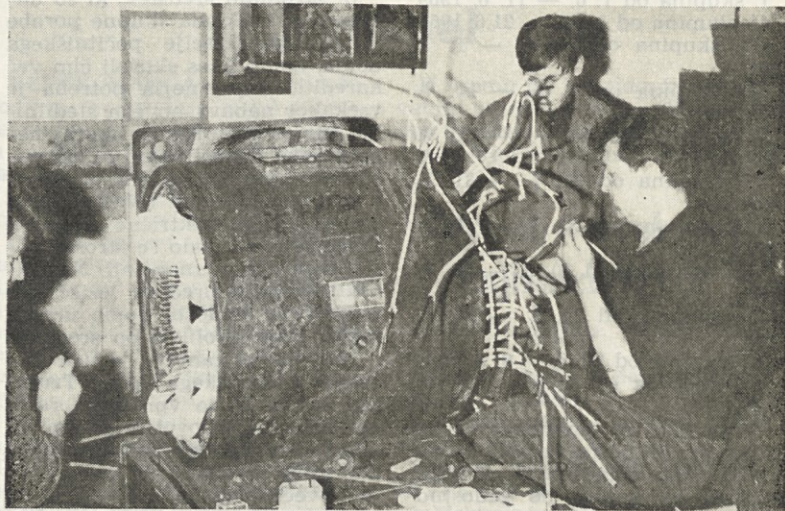
Drugo predavanje je poseglo v zapleteno področje ekcema. Predaval je predstojnik dermatološke klinike v Ljubljani prof. dr. Janez Fettich. Vsakemu obratnemu zdravniku bo dosti lažje, če bo poznal tudi tehnologijo in škodljive snovi, ki so s tem v zvezi. Vsak človek je namreč potencialni ekcematik. S številnimi barvnimi diapozitivi je predavatelj prikazal izredno zanimivo snov. Ekcem je danes samo delček številnih obolenj kože.

Tako imenovanih kontaktnih ekcemov pa je vedno več. Posebno nadrobno je bila obdelana teh-

nika odkrivanja ljudi, ki so preobčutljivi na določene snovi in odčitavanje testov. Predavanje je doživelo spontan aplavz. Drugi dan je bil odmerjen organizacijskemu vprašanju medicini dela v SR Sloveniji v zvezi z laboratorijem o organizaciji medicine dela v naši republici (ta ima začetni sedež v Mariboru, pozneje pa bi naj ta inštitut deloval v Ljubljani). Medicina dela pri nas je organizacijsko nekoliko za drugimi republikami, npr. SR Hrvatsko in SR Srbijo, ker ji je vsehkozi manjkala strokovni vrh. S številnimi diskusijami in predlogi je bil zaključen ta uspešen sestanek. Od 105 povabljenih zdravnikov pa je imelo možnost udeležbe le 45 zdravnikov.

Na sestanku je prikazala tudi tovarna LEK nekaj svojih dobrih proizvodov.

dr. M. B.

Delo pri previjanju motorjev je precizno in natančno. Srečka Arka in Janeza Vidrgarja pri tem opazuje in se uči vajenec Zlato Zajšek

Bila sva na seminarju počitniške zveze

VEVČE, APRILA — Od 14. 3. do 16. 3. 1969 je bil na Srednjem vrhu nad Martuljkom seminar Počitniške zveze, ki so se ga udeležili člani vodstva posameznih družin PZ iz štirih ljubljanskih občin in predstavniki IO posameznih občin. PD Papirnice Vevče sva zastopala Alojz Smrekar in Ivan Garbajs.

Glavne teme, ki jih je seminar obravnaval, so bile: pomen, vloga in naloge PZ, organizacijska vprašanja in sistem ustanavljanja družin PZ, propagandni prijem PZ. Drugi dan smo imeli propagandno predavanje, spremljano z barvnimi diapozitivi, po zaključku seminarja pa so udeleženci napravili seminarjsko nalogo iz omenjenih tem.

Naj na kratko povzamemo nekaj o pomenu in vlogi ter nalogah PZ. To je družbeno vzgojna organizacija, ki se ukvarja z mladinskim turizmom, omogoča članom, da čim bolj spoznajo domovino, preko IYHF (mednarodno združenje PZ) pa tudi drugi svet, kar je v skladu z najnovejšimi

gibanji v svetu, to je spoznavanje in zblizevanje narodov. Važne naloge PZ so tudi spoznavanje ljudi med seboj, širjenje bratstva in enotnosti med našimi narodi in podobno. Z delom v organizaciji PZ dobiva mlad človek turistične navade, razvija samoiniciativo, postaja samostojnejši in odkriva nove turistične kraje. Vse to pa koristi njemu in posredno celotni naši družbi. Samo vlogo PZ v društvih nam odkriva že njeno geslo: Spoznavaj domovino in še bolj jo boš vzljubil. V mladem aktivu se zadolži enega ali dva člana, ki skrbita za delo v PZ, za propagando, pobirata članarino, večje akcije pa organizirajo predvsem IO občin. Glavni organi v občinah, republikah in zvezi so skupščine, ki volijo IO, te pa izvršujejo odločitve skupščine. Skupščina sestavi načelni program za eno leto, ki ga IO lahko spremeni ali dopolni. IO občine skrbi za organizacijo članstva in po potrebi organizira svoje enote — družine. Skrbi tudi za propagando in organizira akcije.

Član PZ postane lahko vsak občan od 13. do 25. leta starosti (študentje do 27. leta), po novem pravilniku pa bodo člani lahko postali tudi pionirji. Vsak član ima pravico sodelovati pri odločanju poslovanja PZ, dajati predloge za akcije in iniciativo, uporabljati materialna sredstva in ugodnosti PZ in je lahko voljen v vse organe. Dolžan pa je, da aktivno sodeluje po predpisih statuta, da pazi na ugled, lastnino in inventar organizacije in seveda da plačuje članarino. Zato pa ima ugodnosti popustov 30% v vseh domovih s celotno oskrbo, 60% popusta na avtobusih, vlakih in ladjah, če je grupa izletnikov vsaj deset članov PZ. Vsak občan lahko tudi postane član mednarodnega združenja PZ (IYHF), če plačuje članarino 10 din do starosti 25 let oz. 30 din, če je starejši od 25 let. Člani imajo izredne ugodnosti pri uporabi objektov te organizacije, katere članice so skoraj vse evropske države.

V predavanju »Organizacijska vprašanja in sistem ustanavljanja družin« nam je republiški pred-

sednik PZ tov. Stane Curk podrobno opisal organizacijo, izvedbo in zaključek potovanja — akcije, ki vsebuje značilnost vseh drugih akcij: izlet, ekskurzija, obhodi, pohodi, pikniki itd. Objasnili nam je tudi sistem ustanavljanja družine PZ.

Drugi dan seminarja smo najprej poslušali propagandno predavanje, spremljano z barvnimi diapozitivi pod naslovom: »Potepanje počitničarjev po Sloveniji«, nato pa smo v kratkem povzetku pregledali delo seminarja in pisali iz tega naloge. Najboljši nalogi sta bili nagrajeni.

Po sodbi vseh je seminar uspel, naloge udeležencev pa so, da pridobljeno znanje in izkušnje prenesejo na posamezne družine in omogočijo boljše delo in večjo popularnost te lepe organizacije med mladimi.

Zahvaljujeva se vodstvu tovarne, ki nama je omogočilo udeležbo na seminarju. Prepričana sva, da bo delo koristilo PZ Vevče.

SA in IG

Strokovna ekskurzija v tovarno papirja Zagreb

VEVČE, APRILA — Ko gre zadnje šolsko leto poklicne papirniške šole za odrasle h koncu, so po programu pouka udeleženi šole obiskali tudi tovarno papirja v Zagrebu. Bodočim poklicnim papirničarjem se je priključila tudi večina tehnikov — pripravnikov. Smisel takih ekskurzij je v opazovanju boljših ali slabših proizvodnih dosežkov v sorodni industriji, kar potem lahko naši papirničarji prenesejo na izkušnje iz lastnega dela.

Ekskurzijo so v zagrebški tovarni ljubeznivo sprejeli in razkazali celoten novejši obrat na Žitnjaku in faze izdelave celuloze, polsnovi in papirja. Njihov glavni artikel je ciklostilni papir. Žal je ta dan moderni papirni stroj s klejno stiskalnico stal, ker so ravno menjali sito. Kljub temu so si ekskurzanti lahko ogledali posamezna delovna mesta v proizvodnji, se pogovorili z delavci o načinu dela, o organizaciji dela, o varnosti pri delu pa tudi o osebnih dohodkih.

Sindikalna knjižnica v preteklem letu

VEVČE, MARCA — Sindikalna knjižnica je tudi v preteklem letu redno poslovala. Odprta je vsak ponedeljek od 18. do 19. ure in vsak četrtek od 18. do 20. ure. Vpisanih je 648 članov. Večina od njih več ali manj redno obiskuje knjižnico, kadar jih pač časopisi opozorijo na kakšno pomembnejšo knjigo. Poleg 3327 leposlovnih knjig imamo še revije. Nad vse zanimiv in pester je mesečnik »Znanje in tehnika«. Poleg Sodobnosti, ki obravnava sodobna stremeljenja, sta še »Otrok in družina« ter »Priroda — človek in zdravje«. Oba zadnja mesečnika priporočamo zlasti mamicam, ker

bodo v njih dobile marsikak koristen napotek pri vprašanju vzgoje svojih malčkov.

Med letom je prišlo 1338 oseb po knjige, sposodili so si 4428 knjig in 72 številke revij. Ker pa knjige berejo tudi člani družine, lahko trdim, da je bilo vseh bralcev skoro 3000.

Poleg omenjenih mesečnikov smo nabavili še 106 novih knjig in smo zanje plačali 3667 din. V poprečju je torej izdatek za knjigo 34,60 din.

Pa še par vrstic o novostih. Iz strogega leposlovja imamo nad vse sijajne knjige Ekertovo »Riž iz

srebrnih skledic«, Haileyjevo »Hotel« in Zolajevo »Polom«. Odraslim priporočam Johannsonovo »Srečo«. Iz naše slavne preteklosti nam govore »Življenjska pot Josipa Broza-Tita«, MacLeanova »Vojna na Balkanu« in Kavčičeva knjiga »Žrtve«. Svetovna zgodovina je zastopana z epohalnim Feostovim delom »Churchill, Roosevelt, Stalin«, za mladino je knjižnica nabavila 10 knjig spisov Karla Maya. Za najmlajše pa so na razpolago najnovejše pravljice iz tujih dežel.

Pridite, knjižnica vas vabi!

J. M.

Ob letošnji krvodajalski akciji se je med drugimi člani kolektiva javila za to humano dejanje tudi celotna izmena I. papirnega stroja

Se en pogled na letošnji 8. marec: direktor podjetja tov. Albin Vengust je čestital vsem ženam in jih obdaroval

Promet 1968 — 149 mrtvih pešcev

Število prometnih nesreč narašča in z njim tudi vedno več mrtvih pešcev, kolesarjev, mopedistov in drugih. To je pojav, ki spremlja naše življenje, ki spremlja našo pot, bodisi v službo, iz nje oz. kamorkoli pač gremo. Nevarnost prometnih nesreč je vedno bolj ali manj prisotna, odvisno od tega, kako se je znano obvarovati.

Ta čas že razpolagamo s podatki o tem, koliko, kje so bile prometne nesreče v lanskem letu, kdo so bile žrtve, koliko in zakaj? Začnimo s številko 497. To je število mrtvih v prometnih nesrečah v Sloveniji, ki se je v enem letu povečalo kar za 86 žrtev cestnega prometa. Tako močno povečanje smrtnih nesreč udeležencev v prometu niso predvidevali najbolj pesimistični prognozerti stanja prometne varnosti.

V tem prispevku bi posebno obravnavali najbolj številno kategorijo udeležencev v prometu, ki je tudi v nesrečah najbolj prizadeta. To so pešci. Cestna smrt je med temi neusmiljeno kosila, ni izbirala svojih žrtev, temveč je morila od kraja, vse od predšolskih, šolskih otrok, ljudi v najboljših letih do najstarejših.

Razmere v Ljubljani in njenem bližnjem območju so za bralce »Našega dela« sila pomembne. Samo v Ljubljani in okolici je bilo lani kar 58 do smrti povoženih pešcev. Ko smo natančneje analizirali lanskoletne prometne nesreče, smo sicer ugotovili, da niso naraščale v takšnem razmerju kot prejšnja leta, vendar pa so to bile nesreče s težjimi telesnimi poškodbami.

Znano je namreč, da so že pri »majhnih« nesrečah, kjer so udeleženi pešci, le-ti največkrat hudo telesno poškodovani. Poglejmo: lani je v Sloveniji bilo povoženih do smrti 149, telesno poškodovanih pa je bilo kar 1.652 pešcev. Ali drugačna primerjava: skoraj vsaka tretja žrtev v cestnem prometu je pešec. Ti podatki že preveč resno opozarjajo na to, da so pešci v prometu daleč premalo previdni. Statistika kaže tudi, da so prav pešci največkrat sami povzročitelji prometnih nesreč in žrtve lastne ne previdnosti.

Na prvo mesto sodi iznenadno prečkanje ceste pred ali za vozilom (najpogosteje avtobusom).

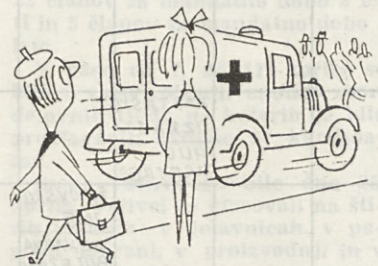
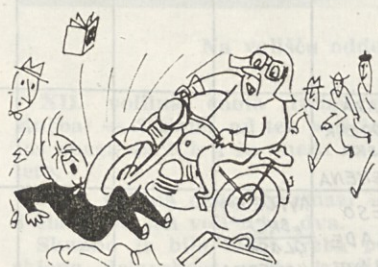
Na drugem mestu so vinjeni pešci, ki v takem stanju storijo nekaj, kar postane za njih usodno.

Zelo veliko prometnih nesreč se zgodi na tako imenovanem cestnem križu, to je na štirih

glavnih vpadnih cestah v mesto in iz njega.

Od časa do časa se na teh cestah zgodijo hude prometne nesreče. Lani je bilo na primer samo v 15 prometnih nesrečah kar 36 mrtvih. Ali druga ugotovitev, da je bilo na ljubljanskem območju v samih treh mesecih, to je oktobra, novembra in decembra, kar 50 smrtnih žrtev prometa itd.

Prometne varnostne razmere na ljubljanskih cestah so precej zapletene. Prometna varnost ni na višini. Zato morajo udeleženci v prometu, zlasti pešci, zanje skrbeti sami.

Posebno opozarjamo na nevarnost v času prometnih konic bodisi zjutraj ali opoldne. Tedaj se od kraja vsem mudi, zato tudi malokdo pazi na lastno, še manj pa na tujo varnost v prometu.

Promet je v stalnem porastu. Prav zaradi tega lahko pričakujemo tudi letos podobne težave kot lani. Da pa ne bo toliko nesreč, bomo vendarle morali poskrbeti tudi sami in sicer tako, da bomo na vsakem koraku bolj in bolj previdni.

Urad za promet Ljubljana

Marjan Metljak

Navajamo nekaj podatkov:

Smer ceste	V mesto		Izven mesta		Skupaj	
		%		%		%
Dolenjska cesta	68	4,3	62	4,0	130	4,2
Primorska	72	4,6	98	6,4	170	5,5
Gorenjska	177	11,2	26	1,7	208	6,5
Štajerska	150	9,5	146	9,5	296	9,5
Šmartinska cesta	52	3,3			52	1,7
Zaloška cesta	50	3,2			50	1,6
druge ceste	1008	63,9	1200	78,3	2208	71,0
SKUPAJ	1577	100	1532	100	3109	100

RAZPIS

Po sklepu seje upravnega odbora z dne 10. 4. 1969 razpisujemo:

15 štipendij
za poklicno papirniško šolo

Pogoji: Najmanj z dobrim uspehom dovršeno osemletko
Starost izpod 17 let.

Stanovanje na območju mesta Ljubljane.

Za papirniški poklic ustrezno zdravstveno stanje.

Šolanje traja tri leta z deljenim teoretičnim in praktičnim poukom pri Solskem centru tiska in papirja v Ljubljani — odelček za papir. Po uspešno končanem šolanju bo podjetje zaposlilo papirničarje na ustreznih delovnih mestih v proizvodnji papirja. Kandidati naj pismene prijave s potrebnimi dokazili oddajo do 30. 6. 1969 v kadrovskem oddelku Združenih papirnic Ljubljana — VEVČE.

Iz treh tekem samo 3 točke

VEVČE, APRILA — Nogometni Slavije v pomladanskem startu za prvenstvo slovenske nogometne lige niso popolnoma zadovoljni. V treh tekmah, dve na tujih in ena na domačem igrišču, so si nabrali izkupiček treh točk:

Nova Gorica : Slavija 0 : 0

Slavija : Triglav 1 : 0

Koper : Slavija 2 : 0

Ze iz rezultata se vidi, da skripnje v napalni vrsti, ki si ne zna pripraviti priložnosti za zadetek. Edini gol, ki je bil dan v korist kluba je dosegel branilec Nagy. Izgleda, da je tudi na nogometnem igrišču prizadeven, kot pri nakladanju papirja.

V strokovni knjižnici na Vevčah

1. Strauss Victor: The printing industry. Washington, Printing Industries of America (1967). Sg.: TS-000100

2. Pavić, Crnić, Duić: Prava na nekretninama. II knjiga. IPK-1-2/69 Zagreb, Informator 1969. Sg.: IPK/OEP-0011/2

3. Branko Bazala: Zakon o parničnom postupku. IPK-3-4/69 Zagreb, Informator 1969. Sg.: IPK/OEP-00113

4. Brecht, Zippel: Wege zur Verbesserung des Wasserhaushalts von Papierfabriken. Darmstadt, Eduard Roether Verlag (1963). Sg.: CS-00200

5. Pulp paper science and technology. Vol. II — Paper. Ed. by C. Earl Lbby. New York, McGraw Hill Book Co. (1962). Sg.: CP-00201

6. Stuff preparation for paper and paperboard making. Ed. by F. M. Bolam. Oxford, Pergamon Press 1965. Sg.: CP-00202

7. Zbirka sodnih odločb. Knjiga XIII zv. 1. Beograd, Službeni list 1968. Sg.: PE-00119/36

8. Studija o postoječem stanju, o perspektivi razvoja in o usmjeravanju integracionih kretanja. V 3 knjigah. Ljubljana, Industrijski biro 1965. Sg.: PE-00312

9. Tečaj trgovinske angleščine. By M. P. Drayton (Knjiga + 13 gramofonskih plošč). Ljubljana, Mladinska knjiga 1969

Smučarsko tekmovanje za pokal CELULOZE 1969 na Zelenici

VEVČE, APRILA — Sindikalna podružnica »Celuloze« Medvode ob sodelovanju mladinskega aktiva tovarne je v dneh 11. in 12. aprila 1969 priredila tradicionalno tekmovanje v veleslalomu na Zelenici. Vabljeni so bili vsi kolektivi iz Medvod, »Partizan« Medvode in Papirnica Vevče.

Sindikalna podružnica Papirnice Vevče je omogočila udeležbo na tekmovanju naslednjim smučarjem: Andreju Klešniku, Marjanu Pavšiču, Andreju Pirkmaierju, Marku Robidi, Milošu Svarcu, Janezu Trtniku in Albinu Vengustu.

Tekmovalna proga je potekala po standardni trasi in je bila dolga 800 metrov z 28 vratici in 280 m višinske razlike. Startalo je 34 tekmovalcev, ki so bili razporejeni v en tekmovalni razred, brez starostne razlike.

Navajamo uspeh in vrstni red tekmovalcev:

1. Pirkmaier Andrej, Vevče I. 1:02,7
2. Rožnik Zvonko ml. Partizan Medvode 1:05,7
3. Knific Rajko Celuloza I. 1:05,8

Ekipni vrstni red pa je naslednji:

1. Vevče — Pirkmaier, Vengust, Trtnik 3:32,7
2. TVD Partizan Medvode — Rožnik ml., Luštrek, Rožnik 3:35,9
3. Celuloza — Knific, Hočevnar, Poničvar 3:56,2
4. Color — Hočevnar, Matijevc, Nordoni 4:01,4
5. TVD Partizan Medvode II — Plešec, Plešec, Jaklin 4:51,0

Nezanimiva igra — zanimiva točka

V ČETRTI SPOMLADANSKI TEKMI KOVINAR : SLAVIJA 1 : 1 (0 : 0)

MARIBOR — Stadio Tezno, gledalcev 100, vreme hladno, sodnik Bojnec.

STRELCA: 1 : 0 — Nikolij (50), 1 : 1 Milić (37).

KOVINAR: Zec, Horvat, Juranjij, Bazina, Čule, Kolšek, Rojko (Tinko), Rob, Mlakar, Maček, Nikolić.

SLAVIJA: Šular, Klešnik, Kotar, Krtalić, Nagy, Kovijančič, Zupančič, Milić Knežević Sevšek, Kozamernik.

Na blatnem igrišču igrani potekala normalno je bila precej raztrgana. Pri Slaviji je bila boljši del moštva obramba, pri Kovinarju pa napad. Po prikazani tekmi je rezultat realen. Veliko možnost za zmago so imeli ljubljanci 10 minut pred koncem, ki pa je niso znali izkoristiti. Prvi gol je dosegel Kovnar, ko je Nikolij z glavo poslal žogo v mrežo. Slavija pa je dosegla gol zaradi napake domače obrambe.

Tako je o tekmi poročalo Delo. Zdaj je Slavija s 16 točkami in negativno (!) gol-razliko (23 : 27) na 6. mestu SNL. Zaradi boljše razlike v golih vodi na lestvici mariborski »Železničar« pred ljubljansko Svobodo. Oba imata po 20 točk.

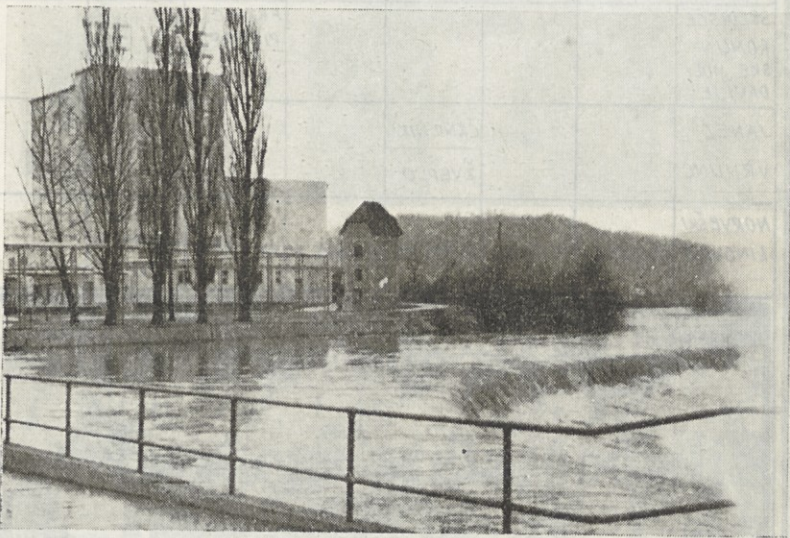
V prihodnjem kolu igra Slavija doma z lendavsko Nafto. Srečanje v Lendavi minule jeseni je dobila Nafta z 2 : 0. Z. V

Organizacija te smučarske prireditve je bila pohvalna, čestitamo pa tudi našim najboljšim tekmovalcem in celotni ekipi, ki je zasedla prvo mesto. Obenem pa se zahvaljujemo naši sindikalni organizaciji, ki razume in podpira to športno aktivnost.

Na terenu Vevče so izvolili

VEVČE, APRILA — V 28. in 29. volilni enoti na terenu Vevče je bila velika udeležba 91,5 oziroma 92 % volivci so v glavnem volili že dopolne, le tisti redki, ki so bili zadržani, so prišli popoldne. Volilne komisije so imele zlasti veliko dela med 7. in 10. uro.

Za poslanca v republiški zbor skupščine SRS so izvolili ožjega rojaka, Vevčana Vlada ČERNETA, za poslanca družbeno-političnega zbora Zvezne skupščine tovarišico Majdo BOJČ, za Občinsko skupščino Ljubljana, Moste-Polje pa tovariša Antona NOVAKA in Albina LEVIČNIKA.

Pomladne vode

KADROVSKA SLUŽBA POROČA

IZ OBRATA VEVČE

FEBRUAR IN MAREC 1969

Prišli v februarju:

Andrej Kamšek, izmetar
Franc Humer, pripravnik
Jože Lovše, izmetar
Ivan Javornik, nanosilec
Franc Jerant, nanosilec
Jože Ilvar iz JLA, snažilec
Srečko Lokar, nanosilec
Jože Mrvar iz JLA, nanosilec
Milko Janežič iz JLA, ključavničar VI.
Alojz Znidaršič iz JLA, ključavničar VI.
Boris Erbežnik iz JLA, električar VI.
Janez Jezovšek iz JLA, II. pomočnik
Bojan Hribar iz JLA, pripravnik

Prišli v marcu:

Mijo Cofek iz JLA, II. pomočnik
Mitja Predalič iz JLA, pripravnik
Valter Romih, paznik
Rudolf Skubic, kuhar I. v DR

Odšli v marcu:

Franc Humer, na lastno željo
Peter Selan, v JLA

Rodili so se:

Mihi Sošku, hči Marjetka
Rudiju Završniku, hči Karmen
Francu Svetku, sin Robert
Stanetu Močniku, hči Helena
Silvestru Moreli, hči Mojca
Antonu Galetu, II. pomočniku, hči Zvonka
Mirku Zupančiču, sin Mirko
Martinu Anželju, sin Robi
Jožetu Mahkovicu, hči Jožica
inž. Francu in Mariji Jozelj, sin Tomaž
Jožetu in Anici Jager, sin
Čestitamo!

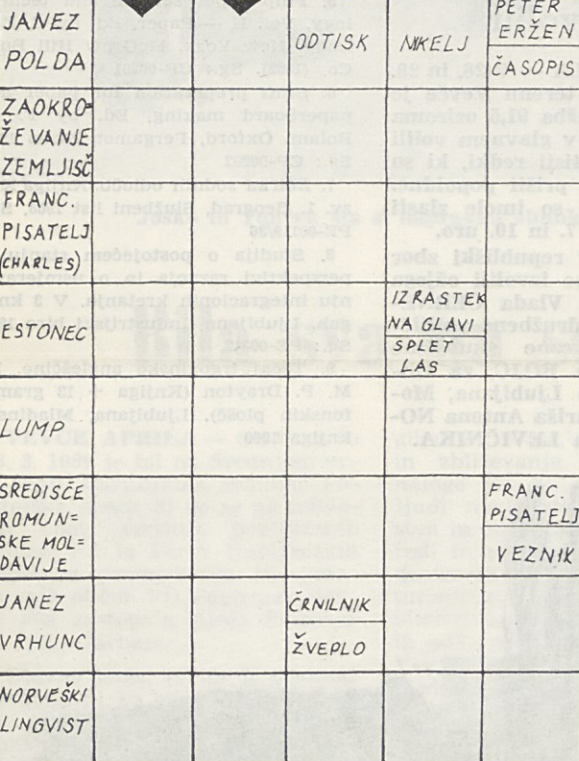
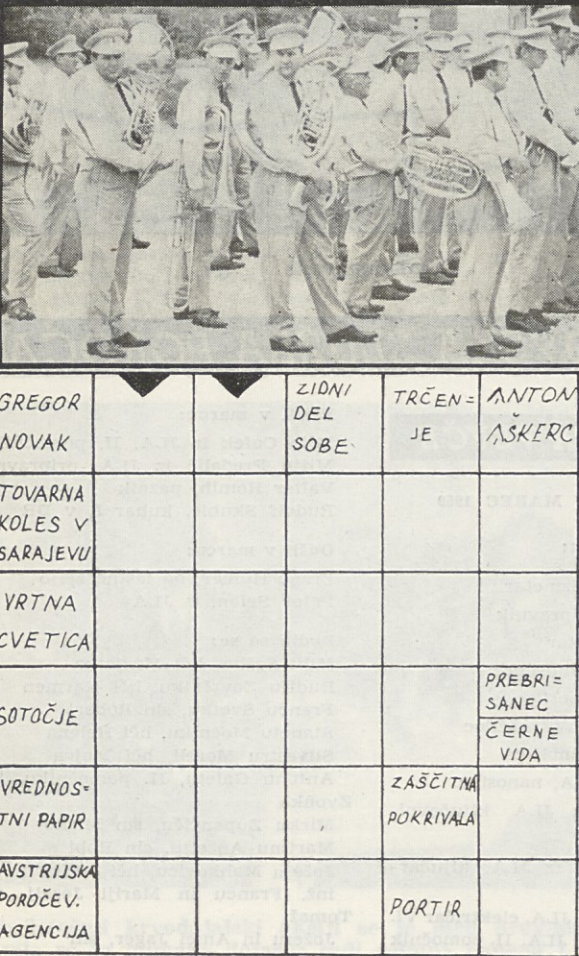
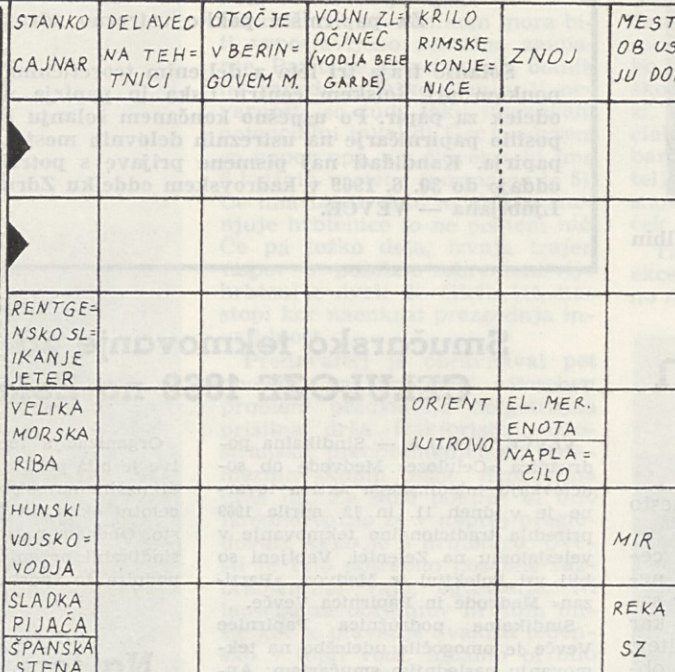
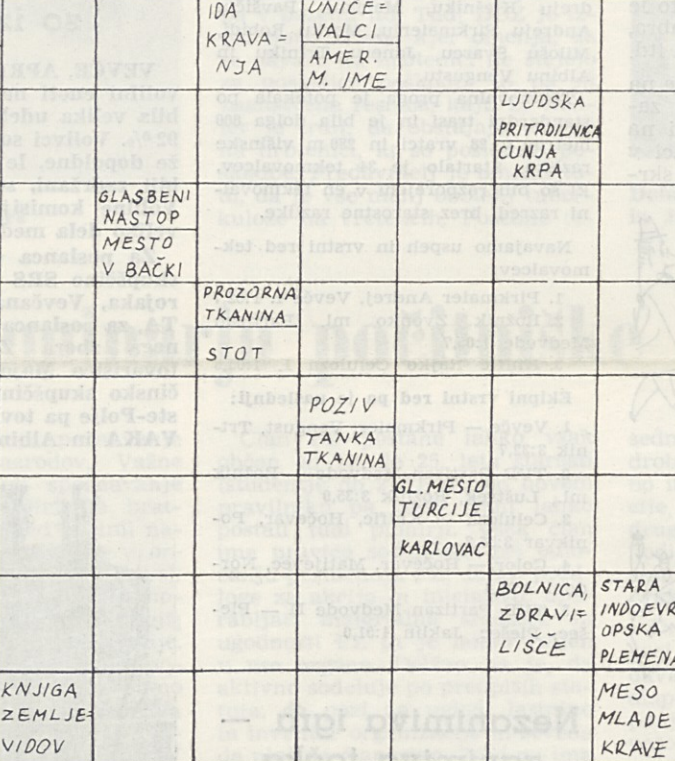
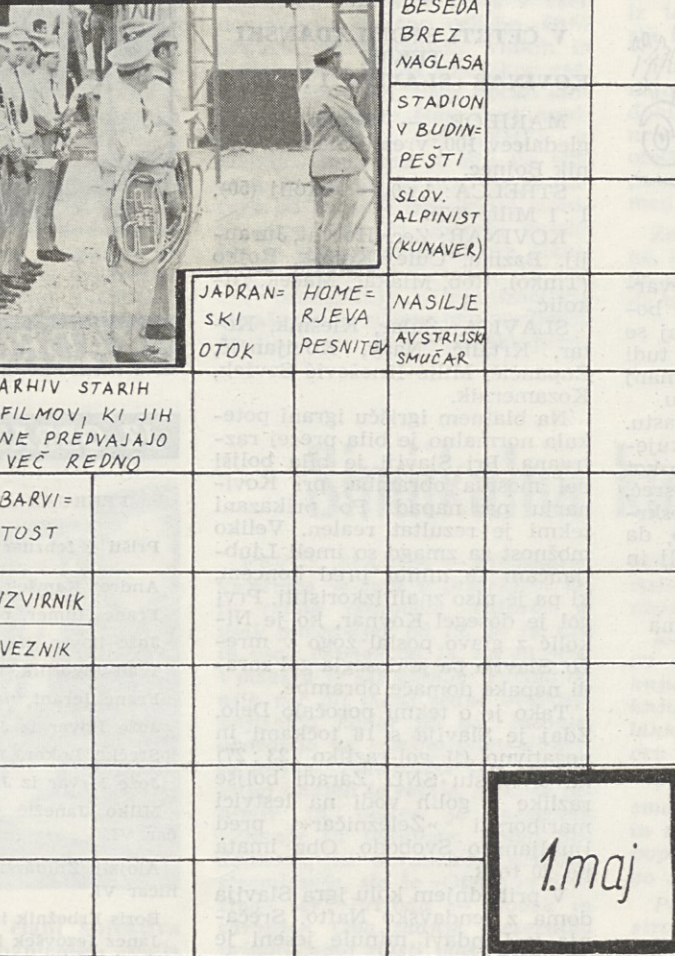
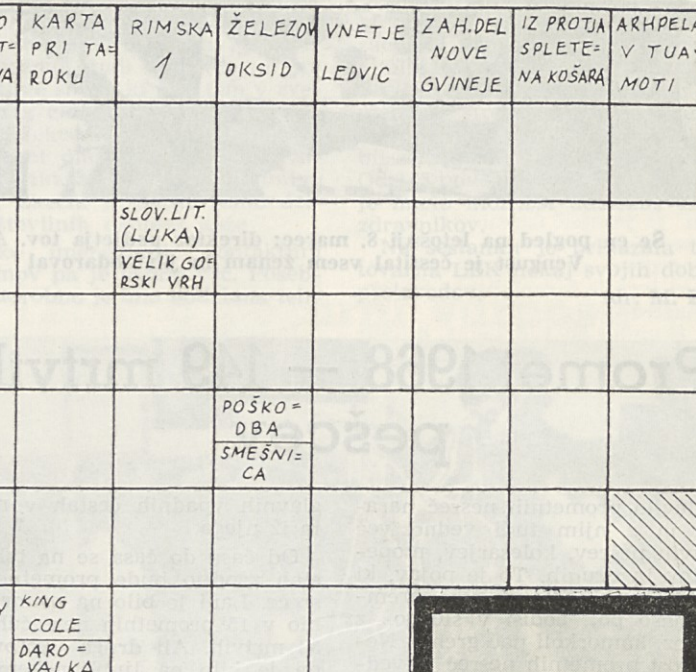
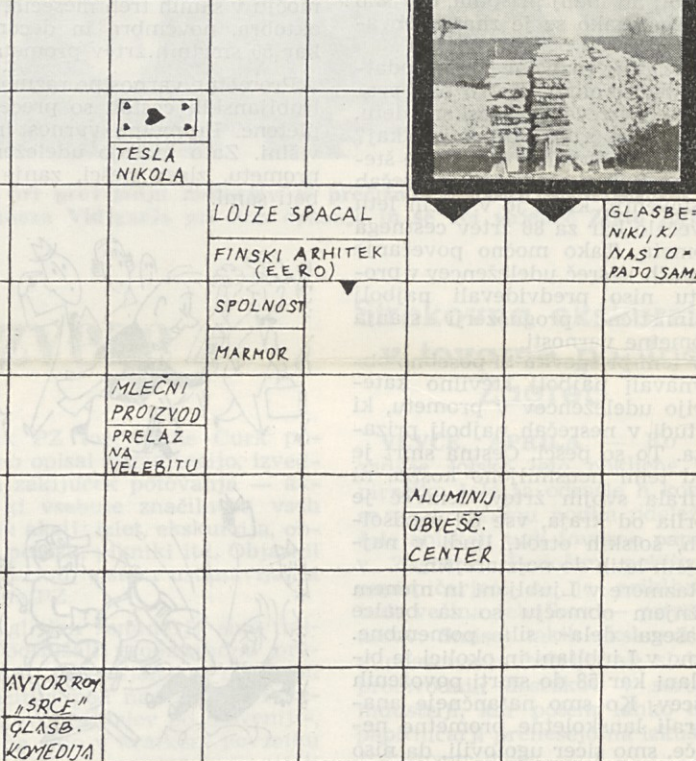
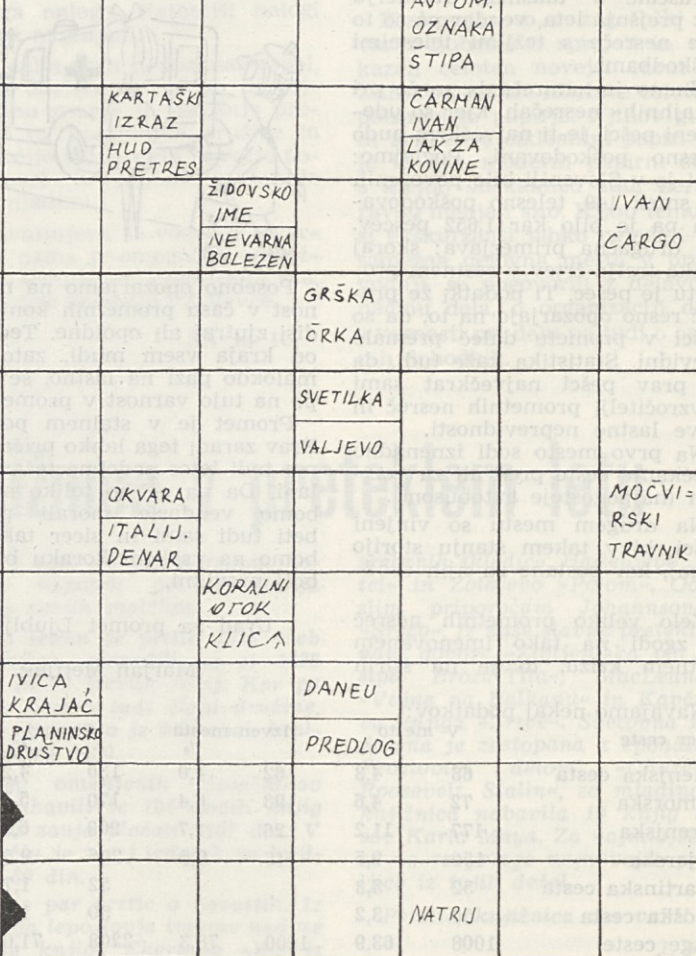

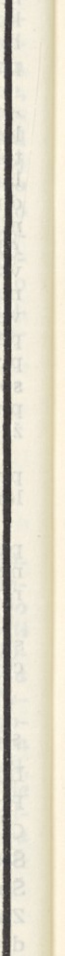
Prvomajska nagradna križanka

Pravilne rešitve bomo nagradili: I. nagrada 60 din

II. nagrada 40 din

III. nagrada 3 × 10 din

Rešitve pošljite v uredništvo "NAŠEGA DELA" do 9. V. 1969

		STANKO CAJNAR	DELAVEC NA TEH=	OTOČJE V BERIN=	VOJNI ZL=	KRILO RIMSKE	ZNOJ	MESTO OB UST=	KARTA PRI TA=	RIMSKA 1	ŽELEZOV	VNETJE	ZAH.DEL	IZ PROTJA	ARHPELAG
			NA TEH=	GOVEM M.	OČINEC	KONJE=		JU DOMA	ROKU		OKSID	LEDVIC	NOVE	SPLETE=	V TUA=
			TNICI		(VODJA BELE	NICE								NA KOŠARA	MOTI
					GARDE)										
		RENTGE=								SLOV.LIT.					
		NSKO SL=								(LUKA)					
		IKANJE									VELIKO=				
		JETER									RSKI VRH				
		VELIKA				ORIENT	EL.MER.								
		MORSKA				JUTROVO	ENOTA								
		RIBA										POŠKO =			
												DBA			
		HUNSKI													
		VOJSKO =													
		VODJA							MIR						
		SLADKA													
		PIJAČA													
		ŠPANSKA													
		STENA													
		JANEZ													
		POLDA		ODTISK	MKELJ	PETER	IDA	UNIČE=							
						ERŽEN	KRAVA =	VALCI							
						ČASOPIS	NJA	AMER.							
		ZAOKRO													
		ŽEVANJE													
		ZEMLJIŠČ													
		FRANC.													
		PISATELJ													
		(CHARLES)													
		ESTONEC													
		LUMP													
		SREDISČE													
		ROMUN=													
		SKE MOL=													
		DAVIJE													
		JANEZ													
		VRHUNC													
		NORVEŠKI													
		LINGVIST													
		GREGOR													
		NOVAK													
		TOVARNA													
		KOLES V													
		SARAJEVU													
		VRTNA													
		CVETICA													
		SOTOČJE													
		VREDNOS=													
		TNI PAPIR													
		AVSTRIJSKA													
		POROČEV.													
		AGENCIJA													

1.maj